

UVODNA RIJEČ

"I have a dream..."

Jednom, ne tako davno, jedan je veliki čovjek započeo svoj poznati govor riječima "I have a dream..." i zakoračio u povijest otvorivši njime prostor novim civilizacijskim dosezima.

Publikacijom koja je pred vama želimo "opredmetiti" dosanjani san mnogih generacija hrvatskih predškolaca koje su veoma dugo, strpljivo, uporno i optimistično očekivale isto: podizanje razine obrazovanja odgajatelja predškolske djece i priznavanje profesije kao jednakovrijedne svim ostalim u odgojno-obrazovnom sustavu.

Akademска 2009./2010. godina predstavlja za hrvatski sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja značajan datum. Tada se, naime, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci (ali i u Osijeku) počeo izvoditi sveučilišni preddiplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Samo godinu dana kasnije, ak. 2010./2011. god., isti se studij započeo izvoditi i na diplomskoj razini. Bio je to prvi takve vrste u Hrvatskoj i prema mnogima predstavlja je značajan kvalitativni iskorak za cjelokupni sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Kraj je to jednog dugog putovanja započetog daleke 1969. godine kada se na pedagoškim akademijama ustrojio prvi visokoškolski studijski program za obrazovanje odgajatelja predškolske djece u Hrvatskoj. Izuzmemo li procese usklađivanja studija s Bolonjskom deklaracijom, koncepcija studija nije se bitno mijenjala punih četrdeset godina. Od tada pa do danas bilo je mnogo pokušaja podizanja razine obrazovanja odgajatelja predškolske djece. Mahom bezuspješno.

U akademskoj god. 2011./2012. studij je završila prva generacija sveučilišnih prvostupnika i magistara ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Držimo to malim korakom za nas a velikim za cijelo predškolstvo. Njihov je uspjeh i naš; u njihovim postignućima zrcali se naša vizija suvremenog odgajatelja predškolske djece.

Ovom publikacijom vam ih predstavljamo, s razlogom ponosni. Pred vama su njihovi rezultati iskazani sažetcima diplomskih radova. Željeli smo načas zastati u vremenu, obilježiti trenutak i u njemu uživati. Nemamo pretenziju publikaciju kvalificirati kao povijesni prikaz jer ona to svakako nije.

Podastiremo je akademskoj i stručnoj javnosti kao svojevrsni memento na dosad učinjeno. Jer, *verba volant, scripta manent* - riječi lete, ono što je napisano ostaje.

A nama na Učiteljskom fakultetu u Rijeci ... valja dalje preko rijeke ... oplemenjeni kapitalom postignutog u proteklim godinama. Uspjesi naših studenata vjetar su našim jedrima! Velika je odgovornost na nama! Preuzimamo je s radošću, sigurni u blistavu budućnost ranog i predškolskog odgoja u Hrvatskoj jer ju predajemo u ruke suvremeno obrazovanim kompetentnim profesionalcima koji viziju svoje profesije grade na kvalitetnom obrazovanju kao *conditio sine qua non!*

prof. dr. sc. Jasna Krstović, dekanica

PER ASPERA AD ASTRA

Odabране епизоде развоја високошколског образовање одгјатеља: од двогодишњег студија на Педагошкој академији у Ријеци до свеучилишног дипломског студија на Учитељском факултету Свеучилишта у Ријеци.

Uvod

Uvid u recentne europske dokumente pokazuje da je rani i predškolski odgoj i obrazovanje (RPOO) dobio pažnju bez presedana u javnoj i političkoj sferi u posljednjih nekoliko desetljeća. Djelatnost koja je povijesno gledano bila "Pepeljuga" unutar sustava odgoja i obrazovanja, podcijenjena i nedovoljno utemeljena, posljednjih se godina polako i sigurno penje na prioritetno mjesto na dnevnim redovima nacionalnih politika širom svijeta. (Dalli, Urban, Miller, 2012). Razloge tomu nalazimo prije svega u činjenici već afirmirane i znanstvenim pokazateljima argumentirane spoznaje o ranom djetinjstvu kao kritičnom razdoblju u razvoju čovjeka

Sve je naglašenija tvrdnja kako upravo rani i predškolski odgoj ima presudnu ulogu u uspostavi temelja za poboljšanje kompetencija budućih građana EU. Postoje jasni dokazi da sudjelovanje u kvalitetnim programima predstavlja "snažan vjetar u leđa" za sve kasnije razvojne dosege. Iz tih se razloga pomno promišljaju indikatori razvoja kvalitete u ranom i predškolskom odgoju. Uz puno uvažavanje činjenice kako se radi o kompleksnom pitanju, velika se pozornost usmjeruje na ulogu i značaj odrasle osobe kao kreatora poticajnog okruženja u kojem se ostvaruje rano djetinjstvo. Gotovo da je unisono prihvaćena tvrdnja kako je kreiranje suvremenih obrazovnih politika nezamislivo bez uvažavanja odgajatelja kojima se u pravilu pridaje značaj ključnih čimbenika u promociji Europe znanja kao cjelokupnog

kultурно-сocijalno-edukacijskog konteksta. Oni su ti koji snagom svoje profesionalnog značaja snažno doprinose pripremanju budućih građana ujedinjene Europe, razvoju i unapređivanju njihovih ljudskih mogućnosti kojima odgovaraju na izazove društva znanja, za aktivno sudjelovanje u tom društvu i samostalno cjeloživotno učenje.

Primjerice, u nedavnom izvješću OECD Early Childhood Education and Care in 20 Countries, odgajatelj se označuje ključnim prediktorom kvalitete ('key to quality services'), a profesionalnost i osobna kompetencija odgajatelja postaje najvažniji resurs i preduvjet osiguranja u nastojanjima da vrtić postane "dobra arena za njegu, skrb, igru učenje i socijalnu jednakost" (Starting strong, II. www.oecd.org/.../0,3355, .).

Uz promišljanje indikatora kvalitete cjelokupnog konteksta, gotovo u pravilu se uz "ljudski faktor" vezuje njegovo kvalitetno obrazovanje, bez obzira je li riječ o inicijalnom obrazovanju za profesiju, neformalnom, informalnom ili drugim modalitetima cjeloživotnog učenja (npr. Peeters, 2008, Oberhuemer, 2005). Međuzavisnosti kvalitete učinaka i obrazovanja je nedvojbena.

Nedavno objavljeni rezultati velike longitudinalne studije učinkovitoski predškolske djelatnosti u cjelini provedene u Velikoj Britaniji u periodu od 1997-2004., nedvojbeno su pokazali da je kvaliteta budućnosti djece usko povezana s kvalitetom njihovih prvih odgojno-obrazovnih iskustava. Osim toga,

pokazalo se kako je kvaliteta predškolskog odgoja/brige/zaštite i sama uvelike ovisila o razini kvalifikacija osoblja, odnosno o tome je li voditelj vrtića imao sveučilišne kvalifikacije ili ne. (Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Final Report - A Longitudinal Study Funded by the DfES 1997-2004).

Iz tih se razloga u gotovo svim europskim zemljama osnažuje tendencija o tretiranju obrazovanja odgajatelja kao područja od posebnog društvenog interesa te je ono gotovo svugdje dio razvojno-gospodarske i socijalne politike. Valja znati da europski prostor izrazito raznoliko tretira sustav obrazovanja odgajatelja. Te su raznolikosti primjetne u gotovo svim aspektima kojim se taj dio sustava može pojasniti: koncepcijским rješenjima, vrstama institucija, njihovu trajanju, kurikulima, itd. Zanimljivo je istaknuti kako se u većini zemalja u ovom dijelu sustava promjene događaju relativno sporo u odnosu na druge dijelove. Razloge valja tražiti u velikom utjecaju tradicije u pogledu na odgajateljsku profesiju i refleksije istog na zahtjeve za njegovim obrazovanjem.

Međutim, fundamentalne promjene koje se događaju posljednjeg desetljeća u cjelokupnim sustavima odgoja i obrazovanja u ujedinjenoj Europi svakako su se počele odražavati i u ovom području. U skladu s time u mnogim zemljama Europske unije u tijeku su reforme kurikula i modifikacije sustava obrazovanja odgajatelja. Pritom se većina opredjeljuje za novi pristup određujući ga kao dinamičan, otvoren i trajan proces temeljen na zahtjevu da je kontinuirani profesionalni razvoj i stalno stručno usavršavanje obveza koja proizlazi iz profesionalne etike i odgovornosti svakog tko je odabrao odgajateljski poziv. Generalna je tendencija prijelaz svih oblika obrazovanja učitelja na sveučilišta. Preddiplomsko obrazovanje (6. razina EQF) predstavlja pritom tek

prvu etapu u okviru koje se postižu temeljne opće, generičke i stručne kompetencije uz daljnji razvoj do najviših razina u kontekstu EQF.

Kako Hrvatska reagira na gibanja u europskom prostoru? U globalnom pogledu podudarnosti s navedenim strateškim ciljevima definirana je načelnim opredjeljenjima na razini ciljeva. Međutim, reformski procesi kojima se žele uvoditi promjene na navedenim načelima mukotrпno probijaju put do akademske zajednice, posebice u pogledu dijela podsustava visoke naobrazbe kojim se obrazuju odgajatelji. Obrazovanje odgajatelja predškolske djece nije se bitno mijenjalo više od 40 godina. Pitamo se što bi bilo kada bi se tako sporo događale promjene u drugim područjima ljudske djelatnosti, koje su poput predškolske djelatnosti procijenjene visoko vrijednima i važnima za život pojedinca i zajednice (Babić, Irović, 2004).

U argumentaciji izrečene ocjene podastrijet ćemo samo glavne naglaske u procesima razvoja studijskih programa za odgajatelje predškolske djece u Hrvatskoj.

Kraći pregled razvoja studijskih programa predškolskog odgoja: od prvih visokoškolskih programa do sveučilišnih studija

Povijest institucionalnog obrazovanja odgajatelja predškolske djece datira iz kasnih šezdesetih godina. U tom razdoblju, a u sklopu općih promjena odgojno-obrazovnog sustava i sustava obrazovanja odgojno-obrazovnih djelatnika, 1969. godine donesen je Prijedlog nastavnog plana i programa za ustrojstvo i izvođenje studija na tadašnjim pedagoškim akademijama. Na toj je osnovi 1971. godine na Pedagoškoj akademiji u Rijeci otvoren studij Predškolskog odgoja namijenjen obrazovanju odgajatelja predškolske djece za odgojno-obrazovni rad u dječjim jaslicama i dječjim vrtićima.

Nastavni plani i program sastoja se od predmeta "zajedničkog studija" i predmeta "posebnog studija". Predmeti zajedničkog studija imali su osnovnu svrhu omogućiti studentima da svi u istom opsegu steknu ideološko, pedagoško i psihološko obrazovanje. Konceptacija studija predškolskog odgoja izvedena je analogijom iz konceptcije učiteljskih studija (razredna i predmetna nastava). To je najrazvidnije u definiranju ciljeva "zajedničkog" i "predmetnog studija" te u rabljenoj terminologiji (od predgovora, nastavnog plana do programa studija), koje je potrebno svim nastavnicima, bez obzira na kojem će stupnju osnovne škole organizirati i izvoditi nastavu.

Poseban studij činili su predmeti "koji izravničaju usmjeruju i pripremaju studente za nastavni rad u osnovnoj školi po sistemu razrednog, odnosno predmetnog nastavnika" (Nastavni planovi i programi, 1969, bb). Dalje se navode studijske grupe na čijem začelju je i predškolski odgoj. Uvidom u cjelokupni tekst dokumenta Nastavni planovi i programi (1969) moguće je ustvrditi kako je konceptacija studija predškolskog odgoja izvedena analogijom iz konceptcije učiteljskih studija (razredna i predmetna nastava). To je najrazvidnije u definiranju ciljeva "zajedničkog" i "predmetnog studija" te u rabljenoj terminologiji (Babić, Irović, 2004).

Osnivanjem studija Predškolskog odgoja dodatašnje četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje odgajatelja podignuto je na višu stručnu razinu te se izjednačilo s ostalim djelatnicima u osnovnoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja. Završeni studenti predškolskog odgoja imali su zvanje *nastavnik predškolskog odgoja*.

Pedagoška akademija 1977. godine prerasta u Pedagoški fakultet Sveučilišta u Rijeci, a studij Predškolski odgoj i dalje se izvodio kao dvogodišnji, ali s ponešto izmijenjenim nastavnim planovima i programima. Temeljna novina u nastavnom planu bila je trodijelna

podjela na opće, zajedničke i stručne osnove. U opće programske osnove uvršteni su: Osnove marksizma, Teorija i praksa socijalističkog samoupravljanja (TIPS), Osnove općenarodne obrane, Tjelesni odgoj i strani jezik – kao obvezni predmeti za sve studije. U zajedničke programske osnove bili su uključeni: Pedagogija, Psihologija odgoja i obrazovanja, Kultura usmenog i pismenog izraza, Didaktika i Sociologija odgoja i obrazovanja - također, obvezni predmeti za sve studije, uz razliku u broju sati za dvogodišnji i četverogodišnji studij. Stručne programske osnove ostale su nepromijenjene – ista "matična" područja i predmeti za obrazovanje predškolskih odgajatelja.

Početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća dogodila se značajnija promjena sustava obrazovanja odgajatelja, usvajanjem konceptcije "programskog kontinuiteta" u obrazovanju odgajatelja predškolske djece, po modelu "4+2", u trajanju od šest godina. Prema programu usmjerenoj obrazovanja, odgajatelji predškolske djece obrazuju se za stjecanje stručne spreme šestoga stupnja. U "okvirnom" programu ističe se temeljna idejna konceptacija obrazovanja u odgojno-obrazovnoj struci u programskom kontinuitetu pripremanja i obrazovanja odgajatelja u trajanju šest godina. Prve četiri godine obrazovanja izvodile su se na srednjoškolskoj razini i značile su uvođenje u struku i zanimanje.

Peta i šesta godina (1. i 2. godina studija) izvodile su se kao njihov svojevrsni produžetak na visokoškolskim ustanovama. Nakon šestogodišnjega školovanja polaznici su polaganjem diplomskog ispita stjecali prvo zanimanje VI. stupnja stručnosti pod nazivom *odgajatelji predškolske djece*. Ovakva konceptacija obrazovanja odgajatelja prestaje se izvoditi tek 1992. godine kada prestaje važiti Zakon o usmjerenu obrazovanju.

Zakonske promjene u visokoškolskom obrazovanju obznanjene u Zakonu o visokim učilištima

(1993, 1996) predstavljaju za obrazovanje odgajatelja značajnu prekretnicu. Zakonskim odredbama posebno su uređene visokoškolske institucije i njima pripadajući sveučilišni i stručni studiji. Stručni studiji smješteni su u veleučilišta i visoke škole (u sastavu ili izvan sveučilišta). Njima se stječu stručna znanja i umijeća za "uspješno bavljenje i unapređivanje nekog zvanja (strukre)" (Narodne novine, 1996, 59:2804). Stručni studiji ospozobljavaju studente za visokostručni ili umjetnički rad. Razine stručnog studija su: dodiplomski, poslijediplomski stručni i poslijediplomski umjetnički studij. Stoga dolazi do preustroja visokih učilišta i studijskih programa prilikom kojeg se dotadašnji dvogodišnji studij predškolskog odgoja kao stručni studij izvodi na novoosnovanoj Visokoj učiteljskoj školi u Rijeci (1998) koja će pod tim nazivom djelovati sve do 2006. godine.

Visoka učiteljska škola u Rijeci konstituirala se kao javno visoko učilište, pri čemu su sva osnivačka prava prenijeta na Sveučilište u Rijeci koje ju je učinilo svojom sastavnicom. Djelatnost tako utemeljene škole podrazumijevala je ustrojavanje i izvođenje dvaju temeljnih studija koji su u svom osnovnom cilju i namjeni ostali isti sve do danas: Obrazovanje odgajatelja predškolske djece, u dvogodišnjem trajanju (4 semestra) i Obrazovanje učitelja u razrednoj nastavi, u četverogodišnjem trajanju (8 semestara). Može se zaključiti kako je započeta koncepcija dvogodišnjeg stručnog studija šezdesetih godina zadržana do početka 21. stoljeća.

Akademске godine 2001./2002. kao prva u Hrvatskoj Visoka učiteljska škola napravila je iskorak i transformirala koncepciju studija predškolskog odgoja i ustrojila trogodišnji stručni studij u trajanju od 6 semestara. No, razvojno gledajući, od 1998./1999. pa zaključno s akademskom 2005./2006. godinom, studij Predškolski odgoj izvodio se u koncepciski sličnom obliku, s promjenom trajanja studiranja koji

je u tom vremenskom razdoblju prerastao iz dvogodišnjeg u trogodišnji stručni studij.

Tadašnji studij Predškolski odgoj i dalje je bio stručni studij, namijenjen obrazovanju budućih odgajatelja predškolske djece. Obrazovao je polaznike za zvanje odgajatelj djece predškolske dobi, koji podrazumijeva stručnjaka u pedagoškoj profesiji koji kreira, organizira, realizira, vrednuje, istražuje i unapređuje raznolike predškolske programe njege, odgoja i obrazovanja djece, od rođenja do polaska u školu. Takav dobni raspon s jedne te raznolikost oblika izvanobiteljskog odgoja s druge strane, naložio je svoj odraz u obrazovnom profilu putem jedinstva sadržaja koji u sebi objedinjuju komplementarnost njege, zaštite, odgoja i obrazovanja predškolske djece. Završetkom studija polaznici su stjecali zvanje *odgajatelj predškolske djece*.

Koncepciju plana i programa ovoga studija održavala je činjenica o predškolskom odgoju kao izrazito interdisciplinarnom području koji uključuje pedagoške sadržaje i sadržaje brojnih znanstvenih disciplina. Koncepciski se stoga nastavni program temeljio na obveznim i izbornim kolegijima, pri čemu su se obvezni kolegiji manifestirali kao temeljni stručni predmeti, posebni stručni predmeti i metodički predmeti.

Izvedba takve koncepcije studija nastavila se i u trenutku kad se mijenja institucionalni okvir za njegovo izvođenje. Naime, 2006. godine dolazi do osnivanja Učiteljskog fakulteta u Rijeci, kao autonome institucije za obrazovanje učitelja i odgajatelja u okviru Sveučilišta u Rijeci. Ono što je specifično jest činjenica kako Fakultet ustrojava petogodišnji integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni Učiteljski studij i trogodišnji stručni studij Predškolski odgoj. Promjena vrsnoće studija u pogledu učiteljskog profila provedena je bez velikih problema. Međutim, u pogledu obrazovanja odgajatelja, ovim

se rješenjem nacionalni visokoškolski sustav odmakao od pozitivnih dosega europske prakse ali i navedenih deklarativnih iskaza u nacionalnim strateškim dokumentima. Obrazovanje odgajatelja predškolske djece ostalo je jedino u okviru odgojno-obrazovne struke koje se realiziralo na stručnim studijima koji pruža studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces. Mogućnost daljnog formalnog obrazovanja tu se zaustavljala bez obzira na činjenicu što je osnovna značajka obrazovnog sustava Republike Hrvatske horizontalna i okomita protočnost. Ta se značajka ne bi primijenila jedino na odgajatelje jer se u sustavu visokog obrazovanja nisu izvodili studiji koji bi stručnim prvostupnicima predškolskog odgoja omogućili nastavak obrazovanja na višoj razini.

U akademskoj godini 2007./2008. započelo se postupnim prilagođavanjem studijskih programa u skladu s novinama koje donosi Bolonjski proces. Programi studija i nastava na Fakultetu modificali su se uključujući pristupe utemeljene na ishodima učenja i kompetencijskom okviru. Studijski program Predškolski odgoj i dalje ostaje na stručnoj razini u trajanju od tri godine (6 semestara), završetkom kojega polaznici stječu 180 ECTS bodova.

Stručni studij mogla je upisati osoba koja je završila odgovarajući srednjoškolski program u trajanju od tri ili četiri godine. Kriterije na temelju kojih se obavljala klasifikacija i odabir kandidata za upis (uspjeh u prethodnom školovanju, vrsta završenog školovanja, uspjeh na klasifikacijskom ispitu, posebna znanja, sposobnosti i vještine) utvrđivalo je Fakultetsko vijeće.

Završetkom studija stjecao se stručni naziv *stručni/a prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) odgajatelj predškolske djece*, u skladu s posebnim zakonom. Stručni studij Predškolski od-

goj izvodio se do akademske godine 2008./2009., kada dolazi do ključnih i povjesno značajnih promjena u konцепцијi obrazovanja odgajatelja.

Sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci

Razlozi pokretanja studija

U skladu s promocijom koncepcije cjeloživotnog učenja i vizije o potrebi izgradnje novog sustava profesionalnih uloga stručnjaka u kontekstu suvremenog ranog i predškolskog odgoja, pojavila su se promišljanja i zahtjevi za redefiniranjem tradicionalnih edukacijskih gledišta o profesionalnim ulogama u području ranog i predškolskog odgoja, na način da se za različite kategorije profesionalaca konceptualiziraju različiti obrazovni programi. Vođeni uvažavanjem prioriteta obrazovnih politika ranog i predškolskog odgoja te reforme kurikula na europskom tlu, posebnice u dionici u kojoj su se isticali zahtjevi za kvalitetnim obrazovanjem stručnjaka koji ga ostvaruju, i s tim posljedično potrebe za modifikacijom postojećih sustava obrazovanja odgajatelja, krenuli smo u akciju. Podlogu za to našli smo u to vrijeme aktualnom Planu razvoja sustava odgoja i obrazovanja od 2005. do 2010. godine, u kojem se posebno isticala nužnost osuvremenjivanja razvoja obrazovanja za odgajateljska zanimanja i njihovo usklađivanje s međunarodnom razradbom zanimanja, drugim međunarodnim dokumentima koji su se odnosili na to područje te pretežnim programskim modelima u zemljama Europske unije. U istom kontekstu poticala se izrada novih programa koji će osposobiti odgajatelja za 21. stoljeće, cjeloživotno učenje, rad u europskom obrazovnom kontekstu, multikulturalnost, novu profesionalnu ulogu. Ocijenilo se kako će kao takvi znatno doprinijeti ravnopravnosti odgajatelja s

ostalim stručnim djelatnicima u obrazovnom sustavu u stručnom usavršavanju i napredovanju u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

Željeli smo koncipirati sveučilišni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na preddiplomskoj i diplomskoj razini po modelu "3+2". Pritom, kao najveću vrijednost pokrenute ideje nalazili smo u uvjerenju da radimo na afirmaciji nove promjenjene paradigme na kojoj se utemeljuje nova konцепцијa studijskog programa. Zalaganje je to, s jedne strane, išlo u smjeru afirmacije kvalitativno drugačijeg promišljanja određenja uloge, značaja i perspektive profesionalca u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, a s druge strane, njegovog obrazovnog kurikula kao pretpostavke za njeno ostvarenje. Željeli smo jasno izraziti oblike novog odgajatelja koji zahtijevaju odgovor na pitanje: kakvo mora biti njegovo obrazovanje da bi odgovorilo svojoj anticipacijskoj misiji? Odgovor se nedvojbeno nametao: svakako drugačije nego dosad. U fokusu je, zapravo, bilo pitanje ustanavljanja novih dimenzija odnosnih relacija edukacijskih znanosti (prije svega pedagogije) i njihovih implikacija u kompleksni dinamični organizam odgojno-obrazovne prakse ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao polja rada novog profesionalca.

Osim toga, bilo nam je važno da studijski programi pripadaju akademskom, znanstvenom sveučilišnom miljeu i to zbog najmanje dva razloga. U širem kontekstu ta pripadnost znači "priznavanje" odgajatelja kao intelektualca široke provenijencije te ravno-pravno prihvatanje odgajateljske profesije s ostalim čije se obrazovanje bez ikakvih dvojbi određuje kao sveučilišno. "Novi" odgajatelj nedvojbeno je intelektualac čiji obrazovni habitus implicira akademičnost u ekstenzivno-pozitivnoj konotaciji tog pojma. Kao takav on će prije svega biti subjekt širokog spektra interesa, osjetljiv na promjene koje se oko njega do-

gađaju, aktivni sudionik u njima te nerijetko i njihov inicijator. Takav stručnjak odgovor je na izazove suvremenih društvenih gibanja koje karakterizira vrijeme snažnih promjena u 21. stoljeću.

Nadalje, s pozicija znanstvene i stručne opravdanosti pošlo se od tvrdnje da svaka odgojna akcija, bez obzira gdje se odvija i s kojom populacijom odgajanika, zahtijeva kompetentan pristup utemeljen na profesionalnoj odgovornosti za poziv koji je odabran. To je složena aktivnost koja zahtijeva visoku razinu intelektualne sposobnosti i na njoj temeljene praktične akcije. Takve se kompetencije postižu, prije svega, uvažavanjem suvremenih znanstvenih spoznaja u području na koje se odnosi. One se, konstrukcijom kvalitetnog modela obrazovanja utemeljenog na suvremenim kurikularnim pristupima, pretaču u uspješni model obrazovanja u kojem su i teorijska i praktična dimenzija izbalansirane u funkciji postizanja kvalitetne odgojne akcije. To je način na koji se postiže cilj: obrazovati odgajatelja kao kritičkog intelektualaca i mislećeg reflektivnog praktičara. Nema, dakle, nijedne praktične situacije u radu modernog odgajatelja iza koje u pozadini ne stoji osmišljena i potvrđena znanstvena istina. Isto tako, znanstvena teorija bez provjere i potvrde u praktičnoj životnoj situaciji postaje "ogoljela akademičnost" bez svrhe i značaja. Sveučilišno obrazovanje odgajatelja početak je procesa definiranja i razvoja indikatora kojima se promovira kvaliteta odgajatelja i njegova obrazovanja, a time i njegov društveni status.

U užem kontekstu sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje - odgovor je na promjenjenu ulogu odgajatelja u uvjetima suvremenog određenja izvanobiteljskog institucionalnog konteksta. Budući da su istraživanja bacila novo svjetlo na razumijevanje značenja obrazovanja odgajatelja kao pretpostavke njihova kvalitetnog rada, pokretanje

promjena u tom smislu nužno vode ka redefiniranju temeljnih ciljeva i zadataka njihova obrazovanja. Ključno je zalaganje na postizanju temeljne kvalifikacije umjesto na produkte znanja. Obrazovanje za profesiju odredili smo kao dinamičan otvoren i trajan proces utemeljen na zahtjevu da je kontinuirani profesionalni razvoj i stalno stručno usavršavanje - obveza koja proizlazi iz profesionalne etike i odgovornosti svakog tko je odabrao odgajateljski poziv.

Pokretanjem sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje željeli smo, prije svega, osigurati prilagođenost studijskog programa potrebama našeg društva, ali i biti avanguardni u odnosu na trendove u širem okruženju. Uvjereni smo da smo na ovaj način omogućili da studenti posjeduju znanja, vještine i kompetencije koje traži suvremeni rani i predškolski odgoj i obrazovanje, da će lakše pronaći posao, što će u krajnjoj liniji imati pozitivan efekt na razinu motivacije studenata i aktivno participiranje u ukupnom procesu njihova obrazovanja

U koncipiranju sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje koristili smo kompetencijski pristup zasnovan na kompleksnom sustavu ishoda učenja i kompetencija. Ishodi učenja u kurikulu relevantni su istovremeno za osnovnu profesionalnu osposobljenost i za tržište rada, ali i za daljnje obrazovanje, ostvarivo u okviru zadanih vremenskih i materijalnih ograničenja.

Preduvjet za upis na studij završena je srednja škola u četverogodišnjem trajanju i položena državna matura. Fakultetsko vijeće utvrdilo je i dodatne kriterije (uspjeh u prethodnom školovanju, vrsta završenog školovanja, posebna znanja, vještine ili sposobnosti i sl.) temeljem kojih se obavlja klasifikacija i odabir kandidata za upis.

Napori uloženi u izradu koncepcije novog sveučilišnog studija rezultirali su, zahvaljujući i velikoj podršci i razumijevanju Sveučilišta u Rijeci, povi-

jesnom odlukom. Na sjednici Senata Sveučilišta u Rijeci, održanoj 9. lipnja 2009. godine usvojena je Odluka o ustroju i pokretanju sveučilišnog preddiplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje i sveučilišnog diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Time ujedno na Učiteljskom fakultetu u Rijeci, od akademske godine 2009./2010., prestaje izvedba stručnog studija Predškolski odgoj, a Fakultet se profilira kao visokoškolska ustanova.

Akademske 2009./2010. godine upisana je prva generacija studenata sveučilišnog preddiplomskog studija, stoga upravo tu godinu možemo smatrati povijesnom u razvoju obrazovanja budućih odgajatelja, jer se ovakav studij po prvi izvodi u Republici Hrvatskoj, na Učiteljskom fakultetu u Rijeci i na Učiteljskom fakultetu u Osijeku.

Nastavak obrazovanja i nadogradnja studija kao inovacija koja nije dosada bila moguća u obrazovanju odgajatelja odražava se u činjenici kako završetkom sveučilišnog preddiplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje sveučilišni prvostupnik može nastaviti studij na diplomskoj razini istovrsnog studija. Diplomska razina studija namijenjena je osobama koje su završile istovrsni preddiplomski studij, preddiplomski studij u području društvenih znanosti polju pedagogije, polju psihologije, polju edukacijsko rehabilitacijske znanosti, polju socijalnih djelatnosti, polju kineziologije (grana kineziološka edukacija), polju interdisciplinarnih društvenih znanosti te stručni studij predškolskog odgoja i stručni studij primarnog obrazovanja (uz polaganje diferencijalnih ispita).

Prilikom upisa prve generacije uočen je problem horizontalne prohodnosti na relaciji stručni/sveučilišni studiji. Naime, sukladno pozitivnim zakonskim propisima Sveučilište u Rijeci odредilo je opće uvjete za upis na diplomske studije u akademskoj godini

2010./2011. i posebno uredilo uvjete upisa sa stručnog na sveučilišne diplomske studije. U tim okolnostima, uvjet prijave na natječaj za upis na diplomske studije bio je završeni odgovarajući akreditirani program cjeloživotnog učenja kojim se stječe od 30-60 ECTS bodova, kroz koji je moguće primjereno nadoknaditi kompetencije koje omogućuju upis na sveučilišni diplomski studij.

Shodno tome Učiteljski fakultet je akreditirao Razlikovni program za stjecanje nedostajućih znanja, vještina i kompetencija za upis na sveučilišni diplomski studij. Strukturu programa cjeloživotnog učenja čini šest kolegija u ukupnom opterećenju od 30 ECTS bodova, odnosno 840 nastavnih sati. Odabir kolegija izvršen je uvažavanjem činjenice kako se radi o svojevrsnoj nadoknadi kompetencija (generičkih i specifičnih) u kontekstu razlikovnih značajki i posebnosti u vrsnoći programa studija (stručni - sveučilišni). Tako se program odmiče od razlikovnog i predstavlja zasebnu zaokruženu cjelinu završetkom koje polaznici postižu razinu i vrsnog kompetencija primjerenu preddiplomskoj razini sveučilišnih studija. Predmeti su planski strukturirani tako da slijede logičnu strukturu visokoškolske diktike primjerene posebnostima prirode programa i procesima učenja odraslih u okviru kojih se izvode (cjeloživotno učenje). Stoga su kolegiji raspoređeni unutar jednoga semestra.

Velik broj polaznika prve generacije razlikovnog programa (80) pokazao je kako je odgojna praksa s velikim nestrpljenjem očekivala pokretanje diplomske razine studija. Akademske 2010./2011. godine upisali smo prvu generaciju studenata sveučilišnog diplomskog studija. Izvanredni je studij pokrenut jer je u predškolskoj praksi bio velik broj odgajatelja koji su željeli pohađati studij uz rad.

Završetak je to jednog dugog putovanja započetog daleke 1969. godine kada se započelo s viso-

koškolskim obrazovanjem odgajatelja predškolske djece u Hrvatskoj.

Značajke preddiplomskog studija

Novi studij predškolskog odgoja preddiplomske razine ustrojen je koncepcijski prema jedinstvenoj modularnoj strukturi. Studij je ustrojen prema modelu "3+2", odnosno, šest semestara i 180 ECTS bodova. Njime se stječe akademski naziv *sveučilišni prvorasporednik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*.

Struktura studija odražava se u načinu promišljanja obrazovnih kvalifikacija odgajatelja za svaku razinu. Definiranje razina učinjeno je svojevrsnim opisom suštine kvalifikacije u terminima generičkih i specifičnih kompetencija, odnosno postignutim određenim ishodima učenja nakon uspješnog dovršetka priznatog studijskog programa. Diferencijacija među njima učinjena je kroz razlikovne dimenzije primjene znanja i razumijevanja, prosuđivanja, komunikacije te vještina učenja u kontekstu suvremenog određenja polja njegova rada.

Kompetencije koje student stječe završetkom preddiplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje obuhvaćaju dva temeljna kriterija: relevantnost za tržište rada i daljnje obrazovanje te ostvarivost u okviru zadanih vremenskih i materijalnih ograničenja (u okviru 180 ECTS bodova).

Pristupom i interpretacijom određenja kompetencija i njihova odnosa prema ishodima učenja vidljivi su obrisi "novog odgajatelja" koji učinkovito i djelotvorno planira, programira, vrjednuje odgojno-obrazovni kontekst kao poticajno-razvojni, uvažavajući pri tom dječje sposobnosti, mogućnosti, potrebe i interese te na tim osnovama ostvaruje integriranu odgojno-obrazovnu praksu. Samostalno konstruira, implementira i evaluira integrirani kurikul u ukupnosti svih razvojnih područja, koristeći aktivnosti i

materijale u skladu sa suvremenim razvojnim teorijama kojima se tumači dječji razvoj; djeluje kao refleksivni praktičar, vrjednuje i samovrjednuje svoju implicitnu pedagogiju propitujući njenu djelotvornost u funkciji stalne tendencije rasta kvalitete; gradi bliske, povjerljive i recipročne odnose s roditeljima razvojem suradnje na partnerskoj razini i aktivno se angažira u postizanju kvalitetnijeg i intenzivnijeg sudjelovanja lokalne zajednice u životu dječjeg vrtića. Stalno se stručno usavršava u kontekstu cjeloživotnog obrazovanja.

Bitna sastavica obrazovanja odgajatelja u konceptu preddiplomske razine studija je razvoj njegovih praktičnih kompetencija. To je proces koji se odvija u dvjema sadržajno, metodički, ali i metodološki svojstvenim i povezanim etapama. Prva se izvodi u ustanovi gdje se student obrazuje. Važno je napomenuti da su svi nastavni predmeti u funkciji pripremanja za praktičan rad. Riječ je o integriranoj nastavi. Druga etapa stručne prakse izvodi se u neposrednoj odgojnoj praksi u vrtićima – vježbaonica-ma, metodičkim centrima, ali i izvan njih, u raznim drugim izvanobiteljskim programima. Jedinstvena struktura studija preddiplomskoga sveučilišnog studija temelji se na modulima koji podrazumijevaju grupiranje predmeta, ali ne i modularno studiranje. Preddiplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje završava polaganjem svih ispita te izradom i obranom završnoga rada.

Akademski god. 2011./2012. studij je privela kraju prva generacija sveučilišnih prvostupnika ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Značajke diplomskog studija

Nastavni program diplomskoga studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje slijedi modularnu strukturu preddiplomske razine. Ustrojen je prema modelu "3+2", odnosno, četiri semestara i 120 ECTS bodova.

Završetkom diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje stječe se akademski naziv *magistar/magistra (master) ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja*.

Studij se sastoji se od dvaju modula - obaveznih i izbornih. Student upisuje obavezne i izborne module s obzirom na vlastiti interes i željeno usmjerenje u svom studiranju.

Kao i na preddiplomskoj razini i u koncipiranju diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje koristili smo kompetencijski pristup ute-mljen na kompleksnom sustavu ishoda učenja i kompetencija. Ishodi učenja u kurikulu relevantni su istovremeno za osnovnu profesionalnu sposob-ljenost i za tržište rada, ali i za daljnje obrazovanje u trenutku kada u ovom polju rada budu ustrojeni studiji treće razine.

I na ovoj smo razini slijedili ideju kompetencija kao dinamične kombinacija znanja, razumijevanja vještina i sposobnosti, stavova i odgovornosti koje opisuju ishode učenja obrazovnog programa. Vidljivo je, dakle, da diplomska obrazovna razina određuje profesionalca u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, kao visoko kvalificiranoga stručnjaka čije će djelovanje biti usmjereno na podizanje ukupne razine učinaka u njegovu polju rada.

Magistar ranog i predškolskog odgoja i obrazova-nja stručnjak je koji djeluje u složenim i slojevitim procesima ranog odgoja i obrazovanja tako da promiče granice standardnog poimanja odgajateljskog zanimanja. Očekuje se da će svojim kvalitativno višim obrazovnim postignućima prije svega odgovoriti na sve složenije zahtjeve rada u području ranog i predškolskog odgoja, osnaživati kreativnu i aktivnu istraživačku komponentu u odgojno-obrazovnom radu te integracijski promišljati u kontekstu svoje struke, kontinuirano se profesionalno usavršavati u kontekstu cjeloživotnog obrazovanja i učenja.

Na taj način odgajatelj će se realizirati u novim, dosad uglavnom neostvarenim ulogama, npr. stručnjaka u razvojnim timovima svojeg vrtića, specijalista za pojedine poslove unutar cijelokupne djelatnosti ranog i predškolskog odgoja, postat će bitan oslonac u procesima poboljšanja komunikacije između stručnjaka koji djeluju unutar sustava na raznim razinama obrazovanja. Bit će osposobljen djelovati kao član tima za izradu nacionalnih kurikula, u izradi odgojno-obrazovnih standarda, kao recenzent u programima studija za obrazovanje budućih odgajatelja, voditelj stručno-razvojnih centara, mentor studentima, istraživač i sl.

Diplomski studij završava polaganjem svih ispita te izradom i obranom diplomskoga rada.

U srpnju 2012. godine obranom diplomskoga rada studij su završili prvi magistri ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Hrvatski je predškolski odgoj nakon dugog puta, započetog dalekih sedamdesetih godina, dobio prve magistre ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u povijesti, čime je Učiteljski fakultet u Rijeci još jednom potvrđio kako u obrazovanju odgajatelja zauzima značajno mjesto.

prof. dr. sc. Jasna Krstović

Literatura

- Babić, N., Irović, S. (2004). *Trideset godina obrazovanja predškolskih odgojitelja u Osijeku*. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek: Visoka učiteljska škola
- Dalli, C., Urban, M. (2008), Professionalism in Early Childhood Education and Care. Special Issue of *European Early Childhood Education Research Journal*. Volume 16, Issue 2, 2008, Print ISSN: 1350-293X Online ISSN: 1752-1807. www.ecera.org/
- Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Final Report - A Longitudinal Study Funded by the DfES (1997-2004)* eprints.ioe.ac.uk/5309/
- Oberhuemer, P. (2000) Conceptualizing the Professional Role in Early Childhood Centers: Emerging Profiles in Four European Countries. *Early Childhood Research & Practice*. Volume 2, Number 2
- Peeters, J. (2008) *The Construction of a New Profession: A European Perspective on Professionalism in Early Childhood Education and Care*. Amsterdam: SWP Publishers.
- Starting Strong II: Early Childhood Education and Care*. OECD, Paris. www.oecd.org/.../0,3355)
- Studijski program preddiplomskog studija *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. www.ufri.hr
- Studijski program diplomskog studija *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje* www.ufri.hr
- Vujičić, L., Čepić, R., Lazzarich, M. (ur.) (2010) *Znanstveni doprinos 1998-2010*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet u Rijeci

POPIS NASTAVNIKA I KOLEGIJA NA PREDDIPLOMSKOM STUDIJU RPOO

Prva godina

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
I. semestar					
MODUL UVOD U STUDIJ					
dr. sc. Emilija Reljac Fajs, viša predavačica	Kultura govorenja i pisanja	2	2	0	5
dr. sc. Jasminka Mezak, viša predavačica	Informatička pismenost	1	2	0	4
dr. sc. Ester Vidović, viša predavačica	Engleski jezik	1	2	2	5
doc. dr. sc. Željko Boneta	Sociologija	2	0	1	4
Dragan Kinkela, viši predavač	Kineziološka kultura I	0	2	0	1
PEDAGOGIJSKO-PSIHOLOGIJSKI MODUL					
doc. dr. sc. Renata Čepić	Opća pedagogija	2	1	1	5
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Razvojna psihologija	2	1	2	6
II. semestar					
PEDAGOGIJSKO-PSIHOLOGIJSKI MODUL					
prof. dr. sc. Jasna Krstović	Pedagogija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	2	1	2	6
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Psihologija ranog učenja i poučavanja	2	1	1	5
INTEGRIRANO-METODIČKI MODUL					
prof. dr. sc. Aleksandar Pejčić	Kineziologija	2	0	1	4
doc. dr. sc. Mirna Marić	Glazbena umjetnost	2	1	1	4
dr. sc. Anita Rončević, viša predavačica	Likovna kultura	2	0	1	4
dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica	Lutkarstvo	1	2	0	3
MODUL UVOD U STUDIJ					
Dragan Kinkela, viši predavač	Kineziološka kultura II	0	2	0	1
MODUL IZBORNIH PREDMETA					
dr. sc. Renata Sam Palmić, profesorica visoke škole	Struktura i oblik glazbe u dječjoj percepцији	1	1	0	3
dr. sc. Ester Vidović, viša predavačica	Engleski jezik u PO	1	1	0	3
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Razvojna psihopatologija	1	0	1	3
prof. dr. sc. Jasminka Ledić	Povijest djetinjstva	1	0	1	3
dr. sc. Jasminka Mezak, viša predavačica	Računalo u predškolskom odgoju	1	1	0	3

Druga godina

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
III. semestar					
PEDAGOGIJSKO-PSIHOLOGIJSKI MODUL					
doc. dr. sc. Sanja Skočić Mihić	Odgovor djece s posebnim potrebama	2	2	1	6
prof. dr. sc. Jelena Roganović	Zdravstveni odgoj	2	2	0	5
INTEGRIRANO-METODIČKI MODUL					
dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica	Dječja književnost s medijskom kulturom	2	0	1	4
dr. sc. Anita Rončević, viša predavačica	Likovna metodika u integriranom kurikulumu I	2	2	0	4
Sanja Šamanić, viša predavačica	Glazbeni praktikum I	0	1	0	1
MODUL UVOD U STUDIJ					
Dragan Kinkela, viši predavač	Kinezioološka kultura III	0	2	0	1
MODUL PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA					
Vesna Katić, viša predavačica	Orijentacijski praktikum	0	2	0	3
MODUL IZBORNIH PREDMETA					
dr. sc. Ester Vidović, viša predavačica	Integrirane jezične vještine	2	1	0	3
doc. dr. sc. Darko Lončarić	Emocionalna inteligencija	2	1	0	3
doc. dr. sc. Darko Lončarić / doc. dr. sc. Nataša Vlah	Trening socijalnih vještina	2	1	0	3
doc. dr. sc. Sanja Skočić Mihić	Rana prevencija ovisnosti	2	0	1	3
dr. sc. Anita Rončević, viša predavačica	Likovno oblikovanje	1	2	0	3

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
IV. semestar					
PEDAGOGIJSKO-PSIHOLOGIJSKI MODUL					
dr. sc. Dunja Andić, viši asistent	Pedagogija održivog razvoja	2	0	1	4
INTEGRIRANO METODIČKI MODUL					
dr. sc. Renata Sam Palmić, profesorica visoke škole	Glazbena metodika u integriranom kurikulumu I	2	2	0	4
doc. dr. sc. Biljana Trajkovski	Kineziološka metodika u integriranom kurikulumu I	2	2	0	4
dr. sc. Anita Rončević, viša predavačica	Likovna metodika u integriranom kurikulumu II	2	2	0	4
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Istraživačko-spoznajni integrirani kurikulum I	2	1	1	4
Sanja Šamanić, viša predavačica	Glazbeni praktikum II	0	1	0	1
MODUL UVOD U STUDIJ					
Dragan Kinkela, viši predavač	Kineziološka kultura IV	0	1	0	1
MODUL PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA					
Vesna Katić, viša predavačica	Razvoj suradničkih i istraživačkih kompetencija	0	2	0	2
MODUL IZBORNIH PREDMETA					
dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica	Slikovnica-prva knjiga djeteta	1	0	1	3
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Razvojna psihopatologija	1	0	1	3
doc. dr. sc. Mirna Marić	Glazbena slikovnica	1	0	1	3
dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica	Dramsko i scensko stvaralaštvo	1	0	1	3
prof. dr. sc. Aleksandar Pejčić	Kineziološke aktivnosti djece s posebnim potrebama	1	0	1	3

Treća godina

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
V. semestar					
PEDAGOGIJSKO PSIHOLOGIJSKI MODUL					
doc. dr. sc. Renata Čepić	Metodologija pedagogijskih istraživanja	2	1	0	4
INTEGRIRANO-METODIČKI MODUL					
Dragan Kinkela, viši predavač	Kineziološka metodika u integriranom kurikulumu II	2	2	0	4
dr. sc. Renata Sam Palmić, profesorica visoke škole	Glazbena metodika u integriranom kurikulumu II	2	2	0	4
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Istraživačko- spoznajni integrirani kurikulum II	2	2	0	4
prof. dr. sc. Jasna Krstović / Vesna Katić, viša predavačica	Jezično-komunikacijski integrirani kurikulum I	2	1	1	4
Sanja Šamanić, viša predavačica	Glazbeni praktikum III	0	1	0	1
MODUL PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA					
Vesna Katić, viša predavačica	Refleksivna praksa	0	2	0	3
MODUL IZBORNIH PREDMETA					
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Odabrana poglavља kognitivne psihologije	1	0	1	3
doc. dr. sc. Renata Čepić	Pedagogija cjeloživotnog obrazovanja	1	0	1	3
doc. dr. sc. Mirna Marić	Folklorna glazba	1	0	1	3
Dragan Kinkela, viši predavač	Plesne strukture	1	1	0	3
prof. dr. sc. Aleksandar Pejčić	Kineziološke aktivnosti na snijegu	1	1	0	3
doc. dr. sc. Sanja Skočić Mihić	Nasilje nad i među djecom	1	0	1	3

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
VI. semestar					
PEDAGOGIJSKO-PSIHOLOGIJSKI MODUL					
prof. dr. sc. Jasna Krstović	Obiteljska pedagogija	2	0	1	4
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Integrirani kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	2	1	2	6
INTEGRIRANO-METODIČKI MODUL					
prof. dr. sc. Jasna Krstović / Vesna Katić, viša predavačica	Jezično-komunikacijski integrirani kurikulum II	2	2	0	4
MODUL IZBORNIH PREDMETA					
Jasna Arrigoni, asistentica	Poticanje darovitih	2	0	1	3
doc. dr. sc. Renata Čepić	Iskustveno učenje	2	0	1	3
doc. dr. sc. Željko Boneta	Sociologija djetinjstva	2	0	1	3
dr. sc. Dunja Andić, viša asistentica	Odgovor i obrazovanje za održivi razvoj na otvorenim prostorima	2	0	1	3
prof. dr. sc. Aleksandar Pejčić	Kineziološke aktivnosti na vodi	1	2	0	3
	Završni rad	0	0	1	10

POPIS NASTAVNIKA I KOLEGIJA NA DIPLOMSKOM STUDIJU RPOO

Prva godina

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
I. semestar					
Obvezni predmeti - INSTITUCIONALNO DJETINJSTVO					
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Nova paradigma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	2	2	2	7
doc. dr. sc. Željko Boneta	Sociologija obitelji	3	0	2	6
prof. dr. sc. Jasna Krstović	Profesionalne kompetencije odgajatelja	3	2	1	7
Modul 1A izborni SUVREMENO RODITELJSTVO					
prof. dr. sc. Jasna Krstović	Partnerstvo s roditeljima	2	2	0	5
doc. dr. sc. Sanja Skočić Mihić	Savjetovanje	2	0	2	5
	Suvremeno roditeljstvo	2	0	2	5
	Osnajivanje roditelja djece s posebnim potrebama	2	0	2	5
Modul 1B izborni SUVREMENI ODGAJATELJ					
doc. dr. sc. Renata Čepić	Kontinuirano profesionalno obrazovanje	2	1	1	5
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Pozitivna psihologija	2	0	2	5
	Komunikacija u timu	2	0	2	5
	Vrijednovanje i samovrjednovanje	2	1	1	5
II. semestar					
Obvezni predmeti - METODOLOGIJA U RPOO					
doc. dr. sc. Renata Čepić	Metodologija kvalitativnih istraživanja	3	2	1	7
doc. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	Metodologija kvantitativnih istraživanja	4	2	0	7
doc. dr. sc. Darko Lončarić	Primijenjena statistika	3	2	0	6
Modul 2A izborni METODOLOGIJA U RPOO					
dr. sc. Jasminka Mezak	Pretraživanje baze podataka	1	2	1	5
doc. dr. sc. Renata Čepić	Metodologija izrade stručnog i znanstvenog rada	2	1	1	5
Modul 2B izborni METODOLOGIJA U RPOO					
doc. dr. sc. Željko Boneta	Istraživački instrumenti i evaluacija	2	1	1	5
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Akcijska istraživanja	2	1	1	5

Druga godina

Nositelji kolegija	Kolegij	P	V	S	ECTS
III. semestar					
Obvezni predmeti - SUKONSTRUKCIJA KURIKULUMA					
doc. dr. sc. Darko Lončarić	Neuropsihološke osnove ranog učenja	3	0	2	6
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Sukonstrukcija kurikuluma u ranom odgoju i obrazovanju	2	2	2	7
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju	2	2	2	7
Modul 3A izborni OBOGAĆENI PROGRAMI					
prof. dr. sc. Aleksandra Pejčić	Sportski program	1	3	0	5
doc. dr. sc. Mirna Marić / dr. sc. Renata Sam Palmić	Umjetnički programi	2	0	2	5
dr. sc. Maja Verdonik / dr. sc. Ester Vidović	Književno-jezični programi	2	1	1	5
prof. dr. sc. Jasna Krstović	Alternativni programi	2	1	1	5
Modul 3B izborni VRTIĆ - ORGANIZACIJA KOJA UČI					
doc. dr. sc. Renata Čepić	Vođenje i upravljanje	2	1	1	5
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Kultura vrtića	2	1	1	5
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Dokumentiranje procesa učenja	2	1	1	5
doc. dr. sc. Lidija Vujičić	Refleksivna praksa	2	1	1	5
IV. semestar					
Modul 4 Obvezni PROJEKTIRANJE I IZRADA DIPLOMSKOG RADA					
doc. dr. sc. Željko Boneta	Izrada projekta				10
	Diplomski rad	0	0	2	20

SAŽECI DIPLOMSKIH RADOVA

ANA BABIĆ ŠIKIĆ

Mentorica: dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,
docentica

Kolegij: *Pozitivna psihologija*

Što kažu djeca predškolske dobi o sreći, zahvalnosti, nadi, optimizmu, mudrosti i pravednosti? Kvalitativna analiza dječjih definicija

Cilj ovog rada bio je ispitati kako djeca predškolske dobi definiraju i percipiraju temeljne pojmove iz pozitivne psihologije kao što su sreća, mudrost, nada, pravednost, zahvalnost i optimizam, te postoje li spolne i dobne razlike. Razumijevanje spomenutih pojmoveva podrazumijeva percipiranje pozitivnih stanja, osobina, mišljenja i odnosa što je predškolskom djetetu neophodno ne samo za socio-emocionalni razvoj, već općenito razvoj cjelokupne osobnosti. Istraživanjem bi se obuhvatilo stotinjak djece u dobi od 4 – 7 godina iz različitih dječjih vrtića. Kao mjeri instrument koristio bi se strukturirani intervju koji obuhvaća po nekoliko pitanja u vezi definiranja svih šest temeljnih pojmoveva pozitivne psihologije. Očekuje se da će djeca najopsežnije definirati i razumjeti pojam sreće i zahvalnosti, a manje opsežno preostale pojmove. Što se tiče spolnih i dobnih razlika, očekuje se da će djevojčice i starija djeca bolje definirati i razumjeti sve pojmove u odnosu na dječake i u odnosu na mlađu djecu.

Ključne riječi: *predškolsko dijete, mudrost, nada, optimizam, pozitivna psihologija, pravednost, sreća, zahvalnost*

BERNARDA BAKOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica
Kolegij: *Književno-jezični programi*

Dječja poezija Grigora Vitez

Hrvatski dječji pjesnik Grigor Vitez obilježio je svojim stvaralaštvom cjelokupnu hrvatsku dječju književnost. Cilj rada je književnoteorijskom analizom Vitezovih pjesama za djecu utvrditi njihove karakteristike u kontekstu hrvatske dječje poezije. Grigor Vitez iznimna je pojava u razvojnom tijeku hrvatskog dječjeg pjesništva. Njegovi su stihovi kameni međaši u tome pjesništvu jer su dokinuli poučavateljsku ulogu i ponudili se kao samosvojna književna činjenica, ponikla i izrasla iz dječje naravi i dječjeg svijeta. Oni korespondiraju s dječjom maštom radošću i vedrinom, odrekli su se uloge učitelja zamijenivši je razigranom ulogom suigrača. Iznad svega Vitezov je stih neosporna estetska činjenica kojoj vrijeme ne potamnjuje sjaj, nego je, naprotiv nadahnuće naraštaju dječjih pjesnika. Najvažnije odlike Vitezove poetike su: onomatopeja, jezične igre, nonsens i povezanost s usmenom književnosti, a ogledaju se u zbirkama pjesama: *Vesele zamke* (1955.), *Prepelica* (1956.), *Sto vukova* (1957.), *Kad bi drveće hodalo* (1959.), *Hvatajte lopova* (1964.) i *Gdje priče rastu* (1965.).

Ključne riječi: *dječja poezija, onomatopeja, jezične igre, usmena književnost, Grigor Vitez*

DANIELA CAR MOHAČ

Mentorica: dr. sc. Aleksandra Pejčić, redovita profesorica

Kolegij: Sportski program

Antropološka obilježja djece predškolske dobi Dječjeg vrtića "Radost" u Crikvenici

Na uzorku od 111 ispitanika starosne dobi od 4 - 6 godina Dječjeg vrtića "Radost" u Crikvenici bila je primijenjena baterija mjernih instrumenata od 8 varijabli antropološkog statusa (2 morfološke i 6 motoričkih), sa ciljem utvrđivanja razine mjerjenih obilježja radi optimalnog programiranja te utvrđivanja korelacija između i unutar mjerjenih prostora. Podaci su dobiveni primjenom osnovnih centralnih i disperzijskih parametara, izračunavanjem *z-vrijednosti* te korelacionama unutar mjerjenih prostora kao i između morfološkog i motoričkog prostora. Na temelju dobivenih podataka centralnih i disperzijskih parametara utvrđena je razina antropoloških obilježja. U morfološkom prostoru utvrđeno je postojanje statistički značajne razlike u visini i u tjelesnoj težini između pojedinih dobnih skupina. Također, evidentno je da su dječaci predškolske dobi viši i teži od djevojčica. U motoričkom prostoru također je vidljiva dominacija dječaka, odnosno, u svim varijablama dječaci su postigli bolje rezultate od djevojčica.

Ključne riječi: predškolska dob, morfološke karakteristike, motoričke sposobnosti, planiranje, programiranje

MIRTA DEBELIĆ

Mentorica: dr. sc. Sanja Skočić Mihić, docentica

Kolegij: Savjetovanje

Odgajateljeva percepcija potrebnih kompetencija za savjetovanje roditelja

Profesionalne kompetencije odgajatelja u suvremenom dječjem vrtiću zahtijevaju visoku razinu različitih kompetencija, među kojima i kompetencije za savjetovanje roditelja. Da bi kvalitetno surađivali s roditeljima i pružali im potporu i pomoć, odgajatelji provode savjetodavni rad s roditeljima. Cilj rada je ispitati percepciju odgajatelja o potrebnim kompetencijama za savjetovanje roditelja i prilika na stjecanje istih. U istraživanju sudjeluju 172 odgajatelja zaposlena u dječjim vrtićima na području Primorsko-goranske županije, ispitanih upitnikom kreiranim za potrebe ovog istraživanja. Faktorskom analizom utvrditi će se latentni prostor potrebnih kompetencija odgajatelja za savjetovanje roditelja djece predškolske dobi. Analizom varijance utvrditi će se postoje li razlike u percepciji potrebnih kompetencija za savjetovanje roditelja među odgajateljima u odnosu na neke sociodemografske varijable. Rezultati ovog istraživanja govore koje kompetencije odgajatelji smatraju potrebnima za provođenje savjetodavnog rada s roditeljima i mogu se koristiti u oblikovanju studijskih programa i programa stručnih usavršavanja usmjerenih na stjecanje kompetencija odgajatelja za savjetodavni rad s roditeljima.

Ključne riječi: odgajatelj, savjetovanje, kompetencije

ANA DUNDOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Renata Sam Palmić, profesorica visoke škole

Kolegij: Umjetnički programi

Wolfgang Amadeus Mozart u dječjem vrtiću

Glazbeni genij W. A. Mozart, član poznatog trojstava bečke klasike Haydn-Mozart-Beethoven, i pozicija odgajatelja u odgojnoj skupini predškolske djece 21. stoljeća predmet su teorijskog pristupa i empirijskog istraživanja u diplomskom radu. Istražuje se kako i koliko odgajatelji (pre)poznavaju Mozartovu glazbu i imaju li vlastiti odnos, spoznaje, znanja i potrebu za glazbom skladatelja čija je glazba primjerena percepciji predškolskog djeteta. S obzirom na to da je "Mozart efekt" činjenica svih razina glazbenih kurikuluma u općem obrazovanju od predškolskog odgoja u svijetu i u nas, diplomski rad naglašava potrebu slušanja glazbe velikog majstora, počevši od vrtića do završne razine obrazovanja, a to znači da su odgajatelji posrednici koji prepoznavaju i poznaju vrijednost glazbene literature W. A. Mozarta u odgojno-obrazovnom radu.

Ključne riječi: W. A. Mozart, dječji vrtić, glazba

NELA DUNDOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Renata Sam Palmić, profesorica visoke škole

Kolegij: Umjetnički programi

Slušanje glazbe u integriranom kurikulumu predškolskog odgoja i obrazovanja

Temeljno istraživačko pitanje u diplomskom radu jest koliko predškolska odgojno-obrazovna praksa prepoznaće slušanje glazbe kao fundamentalnu aktivnost za sve ostale glazbene i glazbeno-integrativne aktivnosti i situacije. S tim u vezi propituje se senzibiliziranost odgajatelja za slušanje umjetničke instrumentalne glazbe i tradicijske glazbe za djecu, pozicija slušanja glazbe u kurikulumu odgojno-obrazovnog rada. Posebno izrađenim anketnim upitnikom za odgajatelje doznat će se: odnos i stavovi odgajatelja o glazbi u vrtiću, o aktivnom slušanju glazbe u odgojno-obrazovnim situacijama/radu, koliko, kada i kako se glazba sluša, koja vrsta glazbe, s posebnim osvrtom percipira li urbani predškolski glazbeni odgoj tradicijsku glazbu kao glazbenokulturnu edukaciju sa ciljem razvoja zavičajnog i multikulturalnog identiteta djeteta. Ispitivanjem su obuhvaćeni odgajatelji u CPO/PPO, DV Rijeka. Svrha rada je uputiti na potrebu postavljanja slušanja glazbe u temelj svih glazbenih, glazbeno-scenskih i glazbeno-integrativnih aktivnosti (pjevanje, sviranje, pokret).

Ključne riječi: slušanje glazbe, glazbeni i integrirani kurikulum

KATARINA ĐAPIĆ

Mentorica: dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica
Kolegij: Književno-jezični programi

Bajke Ante Gardaša

Suvremeni hrvatski književnik Ante Gardaš autor je više zbirk bajki nastalih prema motivima prisutnim u usmenoj književnosti. Cilj rada je književno-teorijskom analizom dostupne literature i tekstova Gardaševih bajki utvrditi njihove osobitosti u kontekstu hrvatske dječje književnosti, približavajući ih time mladim čitateljima. U lokacijski sveprisutnim bajkama, objedinjenim u zbirci *Damjanovo jezero* (1996.), pisac preuzima poznate motive gradeći novu bajkovitu strukturu kojom naglašava borbu dobra i zla težeći za etičkom karakterizacijom, te se njegovi junaci javljaju kao navjestitelji Radosne vijesti. Time Gardaš potencira poetička načela bajke potvrđujući, kao i Ivana Brlić Mažuranić, da je u njihovo tkivo moguće utkati kršćanske vrijednosti jer je poveznica pobjeda dobra nad zlim. Istu temeljnu poziciju usmeno bajkovita oplemenjivača autor nastavlja zbirkom *Podmorski kralj* (2002.). *Igračke gospođe Nadine* (2003.) novost su u tome nizu: zao-kružene priče u zbirci narušavaju mjestimične interpolacije jave, no u cjelini u zbirci se radi o još jednom načinu osvremenjivanja bajke sa začudnim fabulama, oslobođene stereotipa.

Ključne riječi: usmena bajka, suvremena bajka, Ante Gardaš

SANDRA ERCEG

Mentor: dr. sc. Lončarić Darko, docent
Kolegij: Neuropsihološke osnove ranog učenja

Mjerenje i ishodi socioemocionalne dobrobiti predškolske djece

Tema diplomskog rada odnosi se na razmatranje socioemocionalne dobrobiti predškolske djece s posebnim naglaskom na određenju dobrobiti djece u kontekstu pozitivne psihologije i na specifičnoj mjeri socioemocionalne dobrobiti skale PERIK. Cilj ovog rada je unaprijediti praksu praćenja socioemocionalne dobrobiti kod djece predškolske dobi. Istraživački dio rada se usmjerio na prilagodbu i provjeru metrijskih karakteristika skale PERIK. U zaključnom dijelu rada utvrdili smo rezultate za djecu različitog spola i različite dobi u šest skala: 1) uspostavljanje kontakta / socijalne vještine / emocionalne inteligencije; 2) samokontrola / promišljenost; 3) asertivnost; 4) emocionalna stabilnost / suočavanje sa stresom; 5) orijentiranost na zadatok; 6) uživanje u istraživanju, te ih usporedili s dobivenim rezultatima drugih istraživanja na tom području.

Ključne riječi: socioemocionalna dobrobit, PERIK skala, predškolsko dijete, pozitivna psihologija

ANA FRANKO

Mentorica: dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,
docentica

Kolegij: *Metodologija kvantitativnih istraživanja*

Stavovi odgajatelja prema inkluziji djece s posebnim potrebama

Budući da pozitivni stavovi odgajatelja prema inkluziji djece s posebnim potrebama znatno utječu na sam proces uključenosti djece s posebnim potrebama u redovne skupine (Igrić, 1999.; prema Skočić Mihić, 2011.), istraživanjem se željelo utvrditi stavove odgajatelja prema inkluziji djece s posebnim potrebama, ispitati povezanost između socio-demografskih značajki odgajatelja i njihovih stavova prema inkluziji, kao i značajnost razlika u stavovima odgajatelja o inkluziji djece s posebnim potrebama u odnosu na njihovu dob, radni staž, dosadašnje iskustvo te stručno usavršavanje za rad s djecom s posebnim potrebama. U istraživanju je korištena anketa izrađena upravo za potrebe ovog istraživanja. Anketa se sastoji od 50 tvrdnji na koje odgajatelji odgovaraju svojom procjenom od 1-5. Istraživanjem će se pokušati obuhvatiti slučajan uzorak od 200 odgajatelja. Očekuju se pozitivni stavovi prema inkluziji djece s posebnim potrebama općenito, kao i negativna korelacija između dobi te radnog staža odgajatelja i stavova prema inkluziji djece s posebnim potrebama.

Ključne riječi: *inkluzija, djeца s teškoćama u razvoju, darovita dječa*

VEDRANA FUČAK

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: *Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju*

Utjecaj kvalitetnog okruženja na rano učenje stranog jezika u institucijskom kontekstu

Ovim radom naglašava se važnost stvaranja poticajnog okruženja za učenje stranog talijanskog jezika u dječjem vrtiću. Istaknuta je važnost uloge odgajatelja, druge djece i odraslih, različitim igara, životno praktičnim aktivnostima, pjesmica, priča, brojaličica, medija i pokreta s obzirom na predškolsku dječu te na osiguravanje poticajnog okruženja za odvijanje prirodnog procesa ranog učenja stranog jezika. Predškolska dječa u dječjem vrtiću uče strani jezik slušajući, gledajući, imitirajući i sudjelujući. U drugom dijelu rada prikazano je akcijsko istraživanje s elementima etnografskog pristupa sa ciljem istraživanja uvjeta koji potiču aktivno učenje i komunikaciju na stranom jeziku u institucijskom kontekstu. Istraživanjem se prikazalo neposredno praćenje, razmatranje i mijenjanje postojećih uvjeta u odgojno-obrazovnoj skupini, uloga vršnjaka za rano učenje stranog jezika te sredstva i organizacija prostora koja su pogodna za rano učenje talijanskog jezika.

Ključne riječi: *komunikacija, talijanski jezik, poticajno okruženje, predškolska dječa, institucijski kontekst, akcijsko istraživanje*

JASNA FUGOŠIĆ

Mentorica: dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica
Kolegij: Književno-jezični programi

Hrvatski dječji roman

Dječji roman je književna vrsta izgrađenih karakteristika u hrvatskoj dječjoj književnosti. Cilj rada je utvrditi te karakteristike u dijakronijskom i sinkronijskom slijedu na primjerima romana više autora, počevši od začetnica Ivane Brlić Mažuranić i Jagode Truhelke, preko najrepresentativnijeg predstavnika Mate Lovraka do suvremenih autora kao što su Ivan Kušan, Milivoj Matošec, Miro Gavran, Pavao Pavličić i drugi. Dječji roman opire se svakoj jednostranoj podjeli i poetičkoj jednoznačnosti. Određuje ga, kao i svu dječju književnost, njezin korisnik svojim čitateljskim mogućnostima. Budući da dječji roman nastoji što sveobuhvatnije interpretirati dječji svijet, prihvatljivom se smatra definicija ovog žanra koju je utvrdio Joža Skok. Dječji roman je razvedena, složena i slojevita izmišljena ili stvarna priča o dječjem životu, s akterima koji pretežito pripadaju određenoj uzrasnoj dobi, ali i priča koja posjeduje svoju dinamiku i zasniva se ponajviše na specifičnom dječjem motrištu svijeta u kojem se uzbudljivom radnjom djela oblikuju psihologiski i etički profilirani likovi.

Ključne riječi: *dječji roman, Ivana Brlić Mažuranić, Mato Lovrak, Ivan Kušan, Miro Gavran*

ANDREJA GOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,
docentica

Kolegij: Pozitivna psihologija

Doživljaj zanesenosti na poslu i osobine ličnosti odgajatelja

Odgajatelj je stručna osoba koja u procesu odgoja i obrazovanja djeluje prvenstveno na odgoj djeteta i na sve sudionike odgojno-obrazovnog procesa cjelokupnim ponašanjem i osobinama ličnosti. Stoga je od velike važnosti kakav je odgajatelj te uživa li u svojem poslu. Osnovni cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos između doživljaja zanesenosti na poslu i osobina ličnosti odgajatelja. Istraživanje će se provesti na slučajnom uzorku od 100 odgajatelja iz različitih vrtića u Primorsko-goranskoj županiji. U istraživanju će se koristiti dva upitnika. Za mjerjenje zanesenosti na poslu primjenit će se *upitnik zanesenosti*, a za mjerjenje osobina ličnosti primjenit će se *upitnik petofaktorskoga modela ličnosti* (BFI), koji mjeri ekstraverziju, neuroticizam, savjesnost, ugodnost i otvorenost prema iskustvu. Očekuju se povisene razine zanesenosti poslom, kao i svih osobina ličnosti, osim neuroticizma. Osim toga, očekuju se značajne pozitivne korelacije između zanesenosti poslom i svih osobina ličnosti, osim neuroticizma s kojim se očekuje značajne negativne povezanost.

Ključne riječi: *odgajatelj, petofaktorski model ličnosti, rani odgoj i obrazovanje, zanesenost poslom*

TATJANA HUDEC

Mentor: dr. sc. Darko Lončarić, docent

Kolegij: Neuropsihološke osnove ranog učenja

Poticanje razvoja višestrukih inteligencija u predškolskoj ustanovi

Pitanje inteligencije, njene definicije te kako je izmjeriti pitanja su kojima se već stoljećima bave znanstvenici različitih profila, psiholozi, antropolozi i drugi. Howard Gardner kritički se postavlja prema mišljenju da postoji samo jedna ljudska inteligencija koju možemo procijeniti kroz standardne psihometrijske instrumente, te razvija teoriju višestrukih inteligencija utemeljenu na tome da ljudi posjeduju mnogo raznih tipova inteligencija, a svaki pojedinac ima određenu razinu različitih inteligencija koje je kroz život razvio. Predškolske ustanove svojim otvorenim pristupom radu s djecom, poticajnim okruženjem koje je u službi učenja predškolskog djeteta pogoduju razvoju višestrukih inteligencija. Cilj rada je bio povezati višestruke inteligencije s aktivnostima u predškolskim ustanovama kojima se potiče njihov razvoj. U istraživačkom dijelu rada, kroz upitnik osmišljen za potrebe ovog istraživanja, pokušali smo saznati koliko odgajatelji promišljaju svoj rad, te koje materijale i sredstva unose u okruženje vrtića kako bi poticali razvoj višestrukih inteligencija, te da li ravnomjerno potiču razvoj svih inteligencija.

Ključne riječi: *inteligencija, Howard Gardner, višestruke inteligencije, predškolske ustanove*

MIRELA JANIČIĆ

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: Refleksivna praksa

(Samo)refleksivni praktičar: sociokonstruktivistički pristup u obrazovanju odgajatelja

Osim drukčijeg pogleda na dijete, djetinjstvo i instituciju za rani odgoj, sociokonstruktivistički pristup zahtijeva i znatno složeniju i odgovorniju ulogu odgajatelja te podrazumijeva i drugačije načine njegova inicijalnog obrazovanja, učenja i razvoja u profesionalnom smislu. U skladu s tim, postavlja se i pitanje na koji način obrazovati odgajatelje za buduće zanimanje. "Učiti čineći" unutar i sa "zajednicom koja uči" trebao bi postati osnovni način učenja, kako za djecu, tako i za odgajatelje te ostale sudionike odgojno-obrazovnog procesa. Koliko su studenti ranog i predškolskog odgoja tijekom svog inicijalnog obrazovanja uključeni u takve načine rada te kakva su njihova iskustva? Istraživački, refleksivni pristup praksi najčešće se temelji se na akcijskim istraživanjima i polazi od teze aktivnog stjecanja znanja uključenih sudionika. Unutar takvog pristupa odgajatelj prihvata ulogu istraživača vlastite prakse i inicijatora stvaranja znanja. U takvoj praksi znanje se gradi u samoj akciji, analiziranjem i promišljanjem vlastitih (samorefleksija) i tuđih postupaka, čija je svrha dolaženje do određenih praktičnih implikacija i kvalitativnih promjena u samoj praksi.

Ključne riječi: *odgajatelj, implicitne teorije, refleksivna praksa, refleksivni praktičar*

SANDRA KANJIĆ

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent

Kolegij: Sociologija obitelji

Rade li to i muškarci? Obrasci rodne raspodjele poslova u obitelji čija djeca polaze vrtić

Osnovni problem rada je problematizacija postojećih obrazaca rodne raspodjele uloga u obitelji. Cilj rada je utvrditi postoji li razlika između rodnih obrazaca kod roditelja čija djeca polaze vrtiće koji rade po metodologiji "Korak po korak" i onih s redovnim programom. Posebno će u tom kontekstu biti problematizirana pozicija očeva koji se, prema dosadašnjim sociološkim istraživanjima o rodnoj raspodjeli poslova u obitelji, još nedovoljno uključuju u angažman vezan za brigu o djeci. Osnovna hipoteza rada glasi: partnerstvo s roditeljima u vrtiću koji radi po elementima metodologije "Korak po korak" doprinosi većoj uključenosti očeva u brigu o djeci. Pri tome će utvrđivanje modaliteta i procjena kvalitete suradnje roditelja s dječjim vrtićem, kao i socio-demografska obilježja obitelji, biti indikatori za utvrđivanje razine roditeljskog angažmana. Anketno istraživanje s upitnikom koji se sastojao od 89 varijabli provedeno je na slučajnom kvotnom uzorku od 310 roditelja iz Dječjeg vrtića "Rijeka".

Ključne riječi: rodna podjela u obitelji, stavovi roditelja, partnerstvo roditelja i vrtića

SNEŽANA KARADŽA

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent

Kolegij: Sociologija obitelji

Razvod braka, sociološki aspekti

Povećanje stope razvoda braka najočitiji je indikator krize suvremene obitelji. Razvod braka je u relativno kratkom razdoblju, od društveno neprihvativog i stigmatiziranog ponašanja, postao dijelom društvene normalnosti. U radu se, iz sociološke perspektive, problematizira točnost ove dijagnoze u jednoj maloj sredini. U svrhu analize društvenih uzroka razvoda i njegovih posljedica, kako za roditelje, tako i za djecu, provedeno je istraživanje pomoću polustrukturiranog intervjua među roditeljima djece koja polaze vrtić u međimurskom mjestu Šenkovec. U uzorku istraživanja bilo je petnaest ispitanika koji su u braku i petnaest razvedenih ispitanika. Propitivana su razmišljanja ispitanika o utjecaju sljedećih okolnosti na razvod braka: stambene prilike, ekomska pozicija supružnika, udio supružnika u obiteljskim prihodima, egalitarnost u kućnim poslovima i odgoju djece. Analizirane su i posljedice razvoda u smislu društvenog tretmana samohranih roditelja i njihove djece od strane okoline u kojoj žive.

Ključne riječi: razvod, stavovi roditelja, samohrane obitelji

KRISTINA KORDIĆ

Mentorica: dr. sc. Sanja Skočić Mihić, docentica
Kolegij: Savjetovanje

Komunikacijske vještine odgajatelja u savjetovanju roditelja

Dobro razvijene komunikacijske vještine smatraju se premisom kvalitetnih suradničkih odnosa. Odgajatelj bi trebao imati razvijene komunikacijske razine za kvalitetno provođenje savjetodavnog rada s roditeljima. Cilj rada je ispitati samopercipiranu razinu komunikacijskih vještina odgajatelja za savjetovanje roditelja te utvrditi razliku li se u odnosu na neke sociodemografske varijable. U istraživanju sudjeluju 172 odgajatelja zaposlena u dječjim vrtićima na području Primorsko-goranske županije, ispitanih upitnikom kreiranim za potrebe ovog istraživanja. Faktorskom analizom utvrditi će latentni prostor samopercipirane razine komunikacijskih vještina odgajatelja za savjetovanje roditelja. Analizom varijance utvrditi će se postojanje razlika u samopercipiranoj razini komunikacijskih vještina za savjetovanje roditelja među odgajateljima u odnosu na neke sociodemografske varijable. Rezultati ovog istraživanja koji pokazuju kakvoću i razinu samopercipiranih komunikacijskih vještina odgajatelja u suradnji i savjetodavnom radu s roditeljima mogu se koristiti u oblikovanju studijskih programa i programa stručnih usavršavanja usmjerenih na stjecanje kompetencija odgajatelja za savjetodavni rad s roditeljima.

Ključne riječi: odgajatelj, komunikacijske vještine, savjetovanje

ADRIANA KUČIĆ

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica
Kolegij: Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju

Aktivno učenje djece rane i predškolske dobi u institucijskom kontekstu

U radu se posebno raspravlja o dimenzijama konteksta institucije za rani i predškolski odgoj koje pozitivno utječu i stvaraju uvjete za aktivno učenje djece. Osnovna teza jest da "prostor kao treći odgajatelj" uvelike utječe na procese učenja i kreiranja svakodnevnih aktivnosti u vrtiću. Posebna pozornost usmjerena je na stvaranje takvih uvjeta koji će podržavati i razvijati komunikaciju s djecom i među djecom na talijanskom jeziku. Akcijskim istraživanjem s elementima etnografskog pristupa istražiti će se koji su to uvjeti i situacije u neposrednom radu s djecom koji podržavaju komunikaciju na talijanskom jeziku i koja je uloga odgajatelja. Na koji način djeca kao izvorni govornici talijanskog jezika (kao materniskog jezika) u mješovitim dobним skupinama, dobro osmišljenim poticajima i aktivnostima podupiru učenje i razvoj komunikacijskih vještina kod svojih vršnjaka. U istraživanju će se posebno koristiti video-refleksivna metodologija kao ishodište za razumijevanje procesa aktivnog učenja djece, ali i za uključivanje roditelja u praćenje odgojno-obrazovnog rada u odgojnoj skupini.

Ključne riječi: dijete, strani jezik, institucijski kontekst, učenje, poticajno okruženje

TATJANA LACMANOVIĆ

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent

Kolegij: Sociologija obitelji

Interkulturizam i kulturna distanca

Rad istražuje vezu između stavova o interkulturnizmu i kulturne distance među odgajateljicama u vrtićima. U uvodnom dijelu rada nastoje se objasniti kulturološki aspekti koji utječu na odnose među ljudima u multikulturalnom društvu. Prema tome je provedeno empirijsko istraživanje na uzorku odgajateljica u vrtićima Rijeke i manjim okolnim mjestima. Anketnim ispitivanjem nastojala se utvrditi kulturna distanca modificiranom Bogardusovom ljestvicom prema različitim narodima, vjerama i istospolnoj orientaciji te njihova povezanost s religioznim, tradicionalnim i konformističkim stavovima. Ostale hipoteze su obuhvaćale povezanost samopercepcije o stjecanju interkulturnih spoznaja i provođenju interkulturnog odgoja i obrazovanja, strukturu religioznosti kao i sociodemografske karakteristike.

Ključne riječi: *interkulturizam, kulturna distanca, odgajateljice*

MARTINA MAGAŠ

Mentorica: dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,
docentica

Kolegij: Metodologija kvantitativnih istraživanja

Stavovi ravnatelja prema (samo)vrednovanju u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Stavovi ravnatelja prema (samo)vrednovanju ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje bitno utječu na uspješnost provođenja procesa (samo)vrednovanja, kao i na korištenje rezultata za planiranje razvoja kvalitete rada ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Istraživanjem se željelo utvrditi stavove ravnatelja o (samo)vrednovanju, odnos između socio-demografskih varijabli (dob, radni staž, stručna sprema, broj djece i slično) te percepciju i procjenu ravnatelja o stupnju odgovornosti pojedinih dionika i segmenata odgojno-obrazovnog procesa za kvalitetu rada ustanove. Sa ciljem odgovora na zadane probleme, primijenit će se anketa izrađena za potrebe ovog istraživanja. Anketa se sastoji od 31 tvrdnje. Istraživanjem će se pokušati obuhvatiti slučajevi i što veći broj ravnatelja u cijeloj Republici Hrvatskoj. Očekuju se pozitivni stavovi ravnatelja prema (samo)vrednovanju općenito te visoko procijenjena vlastita odgovornost za kvalitetu rada ustanove.

Ključne riječi: *(samo)vrednovanje, stavovi ravnatelja, ustanova za rani odgoj i obrazovanje, kvaliteta*

ANITA MAGDALENIĆ

Mentorica: dr. sc. Jasna Krstović, redovita profesorica

Kolegij: Profesionalne kompetencije odgajatelja

Obrazovanje odgajatelja kao pretpostavka za afirmaciju novih profesionalnih uloga

Suvremeno društvo iziskuje pojačanu potrebu uključivanja odgojno-obrazovnih institucija kao podrške razvoju pojedinca i zajednice kako bi bili pripremljeni za složene izazove suvremenog načina života, ali i kako bi uspješno udovoljili potreba djece, obitelji i šireg društvenog okružja. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje prva je stepenica na putu prema tim izazovima. Osnovna zadaća mu je stvaranje uvjeta za uspješan odgoj i cijelovit razvoj te unapređivanje onih djetetovih osobina koje su potrebne svakom pojedincu za uspješno snalaženje u životu. Pritom, profesionalnost i osobna kompetencija odgajatelja postaje najvažniji resurs i preduvjet osiguranja u nastojanjima da dječji vrtić postane mjesto optimalnog razvojnog utjecaja. U teorijskom dijelu rada bit će stavljeni u odnos kvaliteta obrazovanja odgajatelja i otvorenost prema novim profesionalnim ulogama koje će se u empirijskom dijelu provjeriti na odabranom istraživačkom uzorku.

Ključne riječi: rani odgoj, obrazovanje, odgajateljske kompetencije, profesionalne uloge

ANA MALNAR

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju

Istraživanje kao oblik učenja djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju

Na istraživanje djece se gleda kao na sastavni dio življenja, kako u instituciji, tako i u svakodnevnom životu jer dijete živeći uči i istražuje te učeći i istražujući živi. Zato se govori o istraživanju kao obliku učenja i tome se pristupa holistički, cjelovito a ne segmentirano. Za potrebe ovog rada, provelo se akcijsko istraživanja s elementima etnografskog pristupa, jer zadovoljava interes i potrebe odgojne prakse, korisno je i izravno upotrebljivo te uključuje odgajatelja. Cilj istraživanja je prepoznati i bolje razumjeti načine učenja djece, posebice prepoznati i shvatiti kako se odvija istraživanje djece u institucijskom kontekstu te pokušati shvatiti načine kako dječa izgrađuju ili konstruiraju svoja znanja, kako razumijevaju novo iskustvo i implementiraju ga u već postojeće. Istraživanje je pokazalo da dijete svoje znanje stalno izgrađuje, nadograđuje, reorganizira i rekonstruira, a ne preuzima ga pasivno iz svoje okoline. Utječući na promjene unutar socijalne dimenzije mijenjala se prostorna dimenzija i na taj smo način mijenjali kvalitetu istraživanja i učenja djece u institucijskom kontekstu.

Ključne riječi: istraživanje, učenje, konstrukcija i sukonstrukcija znanja

KLAUDIA MARAS

Mentor: dr. sc. Darko Lončarić, docent

Kolegij: Neuropsihološke osnove ranog učenja

Doprinos znakovnog jezika ranom kognitivnom razvoju djece

Znakovni jezik za bebe (*Baby Signs®*) je program koji se provodi u mnogim obiteljima i predškolskim ustanovama u svijetu, a odnedavno i u Hrvatskoj. Program poučava djecu jednostavnim i lako primjenjivim znakovima te pruža mogućnost da djeca kroz igru i zabavu obogate svoj jezik i dožive novi oblik komunikacije. Mnogobrojna istraživanja su dokazala višestruku korist upotrebe programa na intelektualni, socijalni, emocionalni i govorno-jezični razvoj djece. Također, suvremene znanstvene spoznaje naglašavaju veliko stimulativno značenje funkcije ruku na razvoj govora. Cilj ovog rada je dati pregled radova koji su se bavili ovom problematikom, a posebice pitanjem kako korištenje programa utječe na receptivni razvoj jezika i ekspresivni razvoj govora kod djece rane dobi. U radu se iznosi teorijska pozadina razvoja govora i jezika djece rane dobi, uloga gesti i neverbalnih reakcija te faze usvajanja jezika. Detaljnije se analizira važnost aktivnosti ruku, odnosno, međuvisnost govora i motorike. Na kraju rada iznose se najvažnija istraživanja učenja znakova u ranoj dobi na kognitivni razvoj djece.

Ključne riječi: znakovni jezik, geste, govorno-jezični razvoj, kognitivni razvoj, međuvisnost govora i motorike, djeca rane dobi

PJERINA MARIČIĆ

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju

Odgajatelj (samo)refleksivni praktičar i učenje djece u institucijskom kontekstu

U središtu ovoga rada je propitivanje odgojno-obrazovne prakse akcijskim istraživanjem s elementima etnografskog pristupa sa ciljem boljeg razumijevanja promjena koje se događaju u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju - u pogledu na odgajatelja te na predškolsku ustanovu i učenje djece u institucijskom kontekstu. Istaknut će se važnost kontinuiranog istraživanja vlastite odgojno-obrazovne prakse koja odgajatelje oспособljava za refleksivne praktičare. Refleksivni praktičar je aktivni pojedinac koji istražuje različite strategije i načine djelovanja kao odgovore na praktične probleme u suradnji s djecom, njihovim interesima i potrebama. Provedenim akcijskim istraživanjem nastojala se postupno podići kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa i samosvijest odgajatelja unutar institucijskog konteksta. Akcijsko istraživanje provedeno je u predškolskoj ustanovi *Srdoči* u kojem su sudjelovali studenti Učiteljskog fakulteta u Rijeci, profesori, djeca, odgajatelji, roditelji i ostali sudionici odgojno – obrazovnog procesa.

Ključne riječi: nova paradigma djetinjstva, odgajatelj – refleksivni praktičar, institucijski kontekst, refleksija i (samo)refleksija, akcijsko istraživanje

BOGDANA MAROJEVIĆ

Mentorica: dr. sc. Mirna Marić, docentica

Kolegij: Umjetnički program

Slušanje glazbe kao socio-kulturološka potreba

Rad polazi od činjenice da sociologija kao znanost u svom interdisciplinarnom znanstvenom pristupu istražuje odnose i međusobne utjecaje društva i glazbe, kao i pojave koji iz tih odnosa i utjecaja proizlaze. Upoznavanje glazbene umjetnosti ostvaruje se slušanjem odabralih glazbenih primjera, a važnu ulogu imaju i posjete glazbenim priredbama. Glazba je značajan dio ljudske kulture i kao takva ona je idealno sredstvo za razvijanje pozitivnih emocija, ali i za promicanje osjećaja zajedništva, različitosti i tolerancije. Glazba, također, može dati snažan doprinos sve većoj potrebi poticanja kulture nenasilja, ne samo među djecom već i općenito. Zbog toga će se u empirijskom dijelu rada nastojati pokazati prisutnost aktivnog slušanja u odgojno-obrazovnom radu u predškolskoj ustanovi. Rezultati istraživanja pokazat će stavove odgajatelja o slušanju glazbe kao socio-kulturološke potrebe u glazbenom odgoju u vrtiću, mogućnosti realizacije slušanja glazbe te o reakcijama djece na takve glazbene aktivnosti.

Ključne riječi: predškolsko dijete, sociologija, slušanje glazbe, različitost, tolerancija

IVANA MATOVINA

Mentorica: dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica

Kolegij: Književno-jezični programi

Priče Sanje Lovrenčić

Suvremena hrvatska književnica Sanja Lovrenčić autorica je više zbirk priča za djecu. Cilj rada je književnoteorijskom analizom utvrditi karakteristike ovih priča, posebice s obzirom na elemente fantastičnog, te njihovu primjerenošć djeci predškolske dobi. U knjizi *Esperel, grad malih čuda* (1994.) autorka dva svijeta - fantastičan i realan, gradi na njihovu susretanju, no ne i na preplitanju. Sličan pristup susreće se i u knjizi *Kuća iznad čudovišta* (1996.) u kojoj ta dva nepomirljivo različita svijeta miroljubivo supostoe i jedan drugoga ne dovode u pitanje. Takvoj postavi Sanja Lovrenčić ostaje dosljedna i u knjizi *Četiri fufoždera i jedan mali Fufić* (2001.) koju književni teoretičari uvrštavaju u slikovnice za odrašdice. Uz priču čitatelj prati autoričina razmišljanja i komentare likova o knjizi, o naslovu te o nakladniku. Knjiga je poput kutije za priču, piše autorica u Pismu čitatelju. Sve tri knjige građene su strukturalno složeno, teže prohodno, kao kutija izmaštanih i čudesnih slika i likova.

Ključne riječi: fantastična priča, slikovnica, Sanja Lovrenčić

MARIJA MIKETEK

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica
Kolegij: Dokumentiranje procesa učenja

Dokumentiranje procesa učenja djeteta i sukonstrukcija kurikuluma u institucijskom kontekstu

Činjenica da je dokumentacija rezultat dobrog razumijevanja, pažljivog promatranja i interpretiranja aktivnosti mijenja ulogu odgajatelja. Odgajatelj prestaje biti poučavatelj te je sve više fokusiran na indirektno podupiranje djetetova učenja. On kroz dokumentaciju uči kako dijete uči, osvještava vlastite vrijednosti te mijenjanja subjektivne teorije kako bi bile uskladene sa zajedničkom vizijom vrtića. Dokumentaciju koja je stalno dostupna odgajatelj konstantno analizira i preispituje te na taj način svoja shvaćanja o djetetu i njegovom učenju mijenja uz pomoć djetetovog diskursa. S druge strane, dokumentacija pomaže djetetu lakše objasniti svoje ideje, misli i razmišljanja, omogućuje mu da uvidi kako se njegovo razmišljanje i znanje s vremenom mijenja pod utjecajem vlastitog učenja te potiče suradničko učenje. Stalna i vidljiva dostupnost dokumentacije pomaže i roditeljima da vide cijelokupan proces djetetova učenja, a ne samo produkt što dovodi do boljeg razumijevanja načina na koji djeca uče, misle i istražuju, a samim time roditelji redefiniraju svoja očekivanja od vlastite djece i odgajatelja.

Ključne riječi: dokumentacija, dijete, odgajatelj, vrtić

ANITA MIOČIĆ-STOŠIĆ

Mentor: dr. sc. Darko Lončarić, docent
Kolegij: Neuropsihološke osnove ranog učenja

Rana stimulacija mozga i kognitivne sposobnosti djece predškolske dobi

Suvremene znanstvene spoznaje ukazuju na važnost stimulacije mozga u ranoj dobi što utječe i na suvremene koncepcije odgoja. Pokazalo se da u praksi načini i mogućnosti poticanja često ostaju nedorečeni, a djelovanje u osjetljivim i kritičnim razdobljima je od izuzetne važnosti. Kako rana stimulacija ima mnogo pozitivnog utjecaja na razvoj i grananje struktura u mozgu, jednako tako, a istraživanja dokazuju, čak i više, zanemarivanje potreba i slaba poduka imaju dalekosežne negativne posljedice na svekoliki dječji razvoj. Stoga će se u ovom radu razmatrati i educiranost odgajatelja koji bi mogli primjenjivati takve programe. Cilj ovog rada bio bi dati pregled i analizu radova koji su se bavili ovom problematikom, a posebice pitanjem kako stimulacija mozga utječe na razvoj kognitivnih sposobnosti djece predškolske dobi. U zaključnom dijelu rada precizirat će se odgovori na postavljena istraživačka pitanja, a cijeli rad bit će podržan relevantnim izvorima i prilozima.

Ključne riječi: rana stimulacija, mozak, obogaćivanje, odgoj

MELITA MUŠKARDIN

Mentorica: dr. sc. Jasna Krstović, redovita profesorica

Kolegij: Partnerstvo s roditeljima

Uloga odgajatelja u afirmaciji roditeljskih kompetencija

Kada govorimo o odgoju djeteta za 21. stoljeće, stavljamo ga u obiteljski te institucijski kontekst. Koliko će dječji vrtić biti kvalitetan i poticajan za samo dijete, ovisit će o mnogo čimbenika od kojih izdvajamo pedagošku kompetenciju roditelja jer se ona smatra značajnim prediktorom u realizaciji odnosa roditelj - dijete te gradnji temelja kvalitetnog roditeljstva (Ljubetić, 2007.). U ovom radu ispitat će se prostor pedagoške kompetentnosti roditelja kao putokaza predškolskim ustanovama u kojem smjeru trebaju djelovati kako bi pomogle roditeljima u obnašanju roditeljske uloge. U radu će se koristiti Skala percepcije kompetentnosti roditelja za roditeljsku ulogu (SAKORU- Gustović Ercegović, 1992.). Podaci će se obraditi faktorskom analizom. Rasprava će rezultirati prijedlogom obrazovnih programa za roditelje koji će imati za cilj davanje potpore i jačanje njihovih pedagoških kompetencija.

Ključne riječi: obitelj, roditeljstvo, pedagoška kompetentnost, programi

KARMEN PAVLIC

Mentorica: dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić, docentica

Kolegij: Pozitivna psihologija

Odnos između optimizma djece i optimizma roditelja

Značajan broj preventivnih programa depresivnosti u okviru pozitivne psihologije ukazao je na važnost ranog oblikovanja dječjeg načina razmišljanja kao značajnog zaštitnog faktora u zdravom psihološkom razvoju djece. Pored toga, sa ciljem prevencije depresivnosti kod predškolske djece, učenje optimizma se može provoditi u dječjim vrtićima i kao takvo postati sastavni dio predškolskog kurikulum. Stoga je vrlo bitno analizirati postojeće stanje. Vezano uz to, osnovni cilj ovog rada jest ispitati povezanost između optimizma djece i optimizma njihovih roditelja, uz provjeru i nekih drugih korelata kao što su: depresivnost djece i roditelja, razina subjektivne sreće i razina zadovoljstva životom roditelja. Nastojat će se obuhvatiti uzorak od 150-200 djece i njihovih roditelja. Za djecu će se primijeniti jedan upitnik, a za roditelje četiri upitnika. Na osnovu rezultata pružit će se smjernice rada s djecom i roditeljima unutar predškolskih ustanova.

Ključne riječi: optimizam, predškolska djeca, roditelji, pozitivno mišljenje, dječji vrtić

MELITA PERGAR

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent

Kolegij: Sociologija obitelji

Odrastanje u romskoj obitelji

Jedna od temeljnih promjena vezanih uz sadržaj djetinjstva u razdoblju kasne modernizacije je njegovo pretvaranje iz djeteta koje materijalno doprinosi kućnim prihodima, u materijalno nekorisno, ali emocionalno neprocjenjivo dijete (Zelizer). Specifični društveni uvjeti odrastanja i različite kulturne matrice proizvode značajne razlike između tretmana djece u pojedinim društvima. Specifično društveno okruženje romske zajednice vrlo je inspirativno za provjeru navedene dijagnoze. U radu je prikazano istraživanje provedeno u romskom naselju Parag na području Međimurske županije. U istraživanju je sudjelovalo 30 ispitanika, podijeljenih u dva uzorka. Prvi uzorak čini petnaestoro djece u dobi od 9 do 15 godina, a drugi uzorak čini 15 odraslih osoba. Putem polustrukturiranog intervjua provjeravana je opća hipoteza o specifičnosti romske kulture, u kojoj navedena dijagnoza nije primjenjiva. Hipoteza je bila da se romska djeca od strane roditelja usmjeravaju prema radu, a ne prema obrazovnom uspjehu pa ona nisu prešla iz faze korisne u beskorisnu djecu.

Ključne riječi: romska obitelj, djetinjstvo, korisno i beskorisno dijete

ANA PEŠUT KAVAZOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Maja Verdonik, viša predavačica

Kolegij: Književno-jezični programi

Književnost i odgoj u djelima Ivane Brlić Mažuranić

Hrvatska književnica Ivana Brlić Mažuranić u svojim se književnim djelima zalagala za odgoj djece. Cilj rada je analizirati autoričine zbirke priča *Valjani i nevaljani* (1902.), *Škola i praznici* (1905.) i druge, s obzirom na prisutnost odgojnih tendencija u njima te primjerenost današnjoj čitateljskoj publici, posebno djeci predškolske dobi. Obje zbirke već naslovima upućuju na moralno-didaktičko štivo s načelom polarizacije: dobro (valjani) – zlo (nevaljani), dužnost (škola) – sloboda (praznici). Ipak, već se u tim djelima osjeća drukčije književno pero u odnosu na pretežnu produkciju 19. stoljeća, ironijski smisljeni i duhoviti naslovi koji ublažavaju tendencijsnost pripovijedanja. Jedno je obilježje konstanta u opusu Ivane Brlić Mažuranić, a to je kršćanska etičnost – dobrota i „polje milosrđa“ – koje je motivacijski najčešći movens u spomenutim zbirkama. Autorka je u proznu zbirku uvrstila i stihove koji dobrim dijelom nastavljaju filipovičevsko-varjačevsku pjesničku praksu, makar je u nekima od njih vidljiv dinamizam ritmičke strukture i plastični i dojmljivi vizualizam prizora.

Ključne riječi: didakticizam, dječja književnost, Ivana Brlić Mažuranić

KATARINA PLEŠE

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: Kultura vrtića

Obrazovanje studenata u kontekstu novog pristupa istraživanju kulture vrtića

Postmodernističko vrijeme i promijenjeni zahtjevi društvene zajednice, u odnosu na mlade ljude, predstavljaju nove izazove odgojno-obrazovnim institucijama. Suvremeni znanstvenici (na koje se u radu pozivamo) upozoravaju da se kvalitetne promjene u odgoju i obrazovanju mogu dogoditi jedino promjenom ustroja i ozračja u odgojno-obrazovnoj ustanovi, što nazivaju promjenom kulture ustanove. Nastoji se pojasniti pojam kulture, odnosno kulture odgojno-obrazovnih ustanova te se usmjeriti na načine njezina istraživanja, razumijevanja i mijenjanja u čijem je fokusu odgajatelj i njegovo obrazovanje. Koliko su studenti tijekom svog formalnog obrazovanja uključeni u procese razumijevanja kulture vrtića, njezinih elemenata i normi tijekom boravka u vrtiću, jedno je od istraživačkih pitanja ovoga rada. Nastoji se povezati studentsko iskustvo u izvođenju i pripremanju samostalnih aktivnosti u vrtiću s osnovnim normama kulture vrtića ili, drugim riječima, što čini pozitivnu kulturu odgojno-obrazovne ustanove.

Ključne riječi: kultura, mijenjanje, odgojno-obrazovna ustanova, odgajatelj

SANDRA POLIĆ ŽIVKOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Mirna Marić, docentica

Kolegij: Umjetnički programi

Glazba u glazbenoj prići

Rad polazi od stajališta da glazba pojačava doživljaj zbog čega nalazi svoju primjenjivost u drugim umjetnostima. Jedan od takvih sadržaja je i glazbena priča čiji se doživljaj pojačava zahvaljujući primjenjivosti glazbe sa ciljem što efikasnijeg i bržeg dočaravanja promjena dramske radnje i raspoloženja likova kao i njezine ilustrativnosti. Važan gradbeni element glazbene priče je vokalna glazba, a pojedina glazbala ili kombinacije različitih vrsta glazbala koriste se sa ciljem pojačanja određenih efekata za što bolji doživljaj. Empirijski dio rada će istražiti i pokazati koja glazbala uspješno dočaravaju humorističnost, a koja dramatičnost u glazbenoj priči. U radu se koristi relevantna literatura te se kod djece predškolske dobi promatraju reakcije na glazbene poticaje. Cilj je ovoga rada istražiti glazbu u glazbenoj priči, ukazati na njezinu važnost za razvijanje svih potencijala djeteta, posebno njezine odgojne komponente, te glazbu kao poticaj na kreativnu razdobljnost, glazbeno stvaralaštvo djeteta, a u vezi s tim i na stjecanje određenih glazbenih vještina.

Ključne riječi: predškolsko dijete, glazbena priča, odgoj, darovitost, glazbeni doživljaj

ŽELJKA POŽGAJ

Mentorica: dr. sc. Renata Čepić, docentica

Kolegij: Vođenje i upravljanje

Uloga vodstva u ostvarivanju vrtića kao organizacije koja uči

Cilj je ovoga rada pridonijeti boljem razumijevanju profesionalne uloge ravnatelja u unapređivanju procesa razvoja vrtića prema organizacijama koje uče. Primjenom kvalitativnog i kvantitativnog istraživačkog pristupa, temeljno je (1) istražiti stavove i mišljenja ravnatelja o njihovoj ulozi, odgovornosti i funkciji u procesu ostvarivanja vrtića kao organizacije koja uči te (2) utvrditi njihovu percepciju i procjenu kvalitete procesa učenja na individualnoj, timskoj i organizacijskoj razini u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Kako bi se odgovorilo na zadane probleme, primijenit će se kao mjerni instrument polustrukturirani intervju koji sadrži pet tematskih područja te skraćena (26 čestica) A forma Upitnika o dimenzijama organizacije koja uči i organizacijskih ishoda (DLOQ-Watkins i Marsick, 2003.). Istraživanjem će se obuhvatiti uzorak od 16 ravnatelja dječjih vrtića grada Zagreba. Temeljem teorijskih spoznaja i dobivenih empirijskih rezultata istraživanja predložit će se smjernice koje je potrebno poduzeti kako bi vrtići napredovali prema organizacijama koje uče.

Ključne riječi: vodstvo, odgovornost, organizacija koja uči, ostvarivanje kvalitete

MARIJA PREKA

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent

Kolegij: Sociologija obitelji

Patrijarhat, muškost i očinstvo

Sociološke dijagnoze rodnih odnosa u suvremenom društvu nikako ne mogu zanemariti analitičku vrijednost feminističke paradigmе patrijarhata. Muška dominacija je nakon dugotrajnog razdoblja poljuljana, a u doba kasne modernizacije poprima nove oblike, javni patrijarhat stupa na mjesto privatnog. Jedna od najznačajnijih promjena koja se zbiva unutar obiteljskih odnosa, a riječ je o vidljivoj manifestaciji krize obitelji, jest erozija roditeljskog, ponajprije očinskog autoriteta. Paralelno sa slabljenjem uloge oca dolazi do pluralizacije muških identiteta, što tek pri kraju dvadesetog stoljeća postaje predmetom socioloških analiza. U cilju utvrđivanja promjena u percepciji muškog identiteta i položaja oca u obitelji u maloj sredini, provedeno je istraživanje u kojem je korišten polustrukturirani intervju. Intervjuirano je trideset muškaraca s Raba, ali i gostiju koji već tri desetljeća dolaze na otok, kako bi se ispitali njihovi stavovi o smjeru, intenzitetu i dubini navedenih promjena.

Ključne riječi: patrijarhat, muškost, očinstvo, intervju

SNJEŽANA PUNČIKAR

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju

Istraživanje i poticanje rane pismenosti djece u institucijskom kontekstu

Pismenost je socijalno, kulturno i kognitivno postignuće. McLane i McNamee (1990.) pismenost smatraju individualnim i duhovnim postignućem pojedinca, oblikom kulturnog znanja koje mu omogućuje sudjelovanje u različitim aktivnostima, koje uključuju čitanje i pisanje, i usko je povezano sa specifičnim društvenim i kulturnim kontekstom i aktivnostima. Bogato okruženje u kojem dijete živi odredit će kvalitetu njegovog razvoja. Da bi se to što kvalitetnije ostvarilo, potrebno je stvoriti preduvjet koji podrazumijevaju uspostavu socioemocionalnog odnosa između odgajatelja i djeteta, stvaranje uvjeta za kvalitetnu komunikaciju unutar poznatih situacija, dovoljno izazovni materijali i poticaji koji pozivaju na manipulaciju, igru, istraživanje. Pismenost ulazi u dječje živote na razne načine, složen je i zadržavajući proces u kojem i dijete i odrasli međusobno isprepliću uloge. Zato je važno da odgajatelji budu profesionalci koji posjeduju nova, suvremena znanja o djetetu i njegovim potencijalima.

Ključne riječi: razvoj jezika, rana pismenost, okruženje

ANDREJA SEDLAR

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent

Kolegij: Sociologija obitelji

Slobodno vrijeme djece i obiteljski obrasci slobodnog vremena

Suvremena obitelj u hrvatskom društvu proživljava brojne promjene u svojoj strukturi, a jedan od uzroka tih mijena je velika nezaposlenost i ekonomска nesigurnost. U strahu od gubitka radnog mesta roditelji sve više vremena provode na poslu dok su djeca primorana sve više vremena provoditi izvan obitelji. Središnji problem ovog rada jest analiza načina provođenja slobodnog vremena djece i roditelja. Rad polazi od teze da se slobodno vrijeme djece i roditelja bitno razlikuje u obimu i strukturi. Provedeno je istraživanje pomoću polustrukturiranog intervjuja sa ciljem utvrđivanja obrazaca slobodnog vremena djece, aktivnosti koje roditelji biraju za njih te kako su u zajedničke aktivnosti i sami uključeni. Istraživanje je provedeno na uzorku od petnaestoro roditelja i petnaestoro djece polaznika najstarije obrazovne skupine u jednom varaždinskom vrtiću.

Ključne riječi: obitelj, slobodno vrijeme, socijalni kapital

NUŠA SROK

Mentorica: dr. sc. Sanja Skočić Mihić, docentica
Kolegij: Savjetovanje

Odgajateljeva percepcija suradnje sa stručnim suradnicima u savjetovanju roditelja

Odgajatelji imaju obvezu provoditi savjetodavni rad s roditeljima. U provođenju savjetodavnog rada nužno surađuju sa stručnim suradnicima, stoga kako vrtića njihove suradnje utječe kako na sam proces savjetodavnog rada, tako i na njegove implikacije. Cilj rada je utvrditi neke aspekte suradnje odgajatelja sa stručnim suradnicima, s posebnim naglaskom na "neproduktivni" dio suradnje odgajatelja sa stručnim suradnicima. U istraživanju sudjeluju 172 odgajatelja zaposlena u dječjim vrtićima na području Primorsko-goranske županije, ispitanih upitnikom kreiranim za potrebe ovog istraživanja. Rezultati će se analizirati na razini deskriptivne statistike. Koristit će se Skala neproduktivne suradnje sa stručnim suradnicima i faktorskicom analizom utvrditi će se njen latentni prostor. Također provjerit će se postoje li razlike u procjeni neproduktivne suradnje sa stručnim suradnicima među odgajateljima u odnosu na neke sociodemografske varijable. Na temelju rezultata ovog istraživanja moći će se utvrditi oblici i razine percipirane suradnje sa stručnim suradnicima od strane odgajatelja te ponuditi prijedloge za unapređenje iste.

Ključne riječi: odgajatelj, savjetovanje, stručni suradnici, suradnja

MARINA ŠANKO-BRLETIĆ

Mentor: dr. sc. Željko Boneta, docent
Kolegij: Sociologija obitelji

Stavovi roditelja prema uvođenju odgoja u vjeri u dječje vrtiće

Prisutnost religije u javnoj sferi u postsocijalističkom razdoblju predmet je vrlo živih diskusija u sociologiji. Jedna od tema koja izaziva kontraverze je status odgoja u vjeri u javnim odgojno-obrazovnim ustanovama, a posebice u institucijama ranog odgoja i obrazovanja. U radu se istražuju stavovi roditelja o potrebi uvođenja odgoja u vjeri u odgojno-obrazovne ustanove za djecu rane i predškolske dobi. Uz to ispitivane su vrijednosne orijentacije roditelja (rodni konzervativizam, individualni autoritarizam, klerikalizam i konformizam), te njihova veza sa stavovima o uvođenju odgoja u vjeri u vrtiću. U tu svrhu provedeno je anketno istraživanje na stratificiranom kvotnom uzorku od 257 ispitanika: 106 roditelja čija djeca pohađaju program odgoja u vjeri i 151 roditelj čija djeca pohađaju redovni program vrtića u Rijeci. Anketni upitnik sadržavao je 47 varijabli.

Ključne riječi: dječji vrtić, odgoj u vjeri, stavovi roditelja, vrijednosne orijentacije

ANA ŠTEFANEC

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: *Sukonstrukcija kurikuluma u ranom odgoju*

Djeće iskustvo: implikacije na kurikulum skupine i procese poučavanja/učenja

Spoznaja da dijete u okruženju, u suradnji s drugom djecom i odraslima, aktivno konstruira i sukonstruira svoje znanje, nužno zahtijeva mijenjanje i reorganiziranje institucijskog konteksta u kojem se odvija rani odgoj. Sukladno tome nastojali smo istražiti i stvoriti najoptimalnije uvjete koji će djeći omogućiti učenje, stjecanje raznolikog i bogatog iskustva, jer osim utjecaja na razvoj kurikuluma unutar odgojne skupine i velike pedagoške vrijednosti, ti uvjeti uvelike utječu i na razvoj mozga (ruke razvijaju mozak). U metodološkom dijelu rada smo akcijskim istraživanjem s elementima etnografskog pristupa nastojali ostvariti što je moguće bolje uvjete u odgojnoj skupini koji će podržavati njihovo prirodno učenje putem istraživanja i manipuliranja s predmetima koji su im na dohvatu ruke pa se i kurikulum, koji se tako stvara, naziva "kurikulum ruku" (*hands on curriculum*) ili "nastajući (emergent) kurikulum". Sukladno prirodi takvog učenja malene djece kurikulum koji nastaje u odgojno-obrazovnoj praksi više nije usmjeren na dijete niti upravljan od odgajatelja, već je proizведен od djeteta a "uokviren" od odgajatelja.

Ključne riječi: *učenje djece rane dobi, kurikulum, dimenzije institucijskog konteksta*

ADRIANA TIBLJAŠ

Mentorica: dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,

docentica

Kolegij: *Pozitivna psihologija*

Analiza spolnih i dobnih razlika u socio-emocionalnoj dobrobiti predškolske djece

Osiguranje visoke psihološke dobrobiti kod djece u okviru rada dječjih vrtića jedan je od temeljnih ciljeva rada s predškolskom djecom. Vrlo značajan dio ukupne psihološke dobrobiti djece predstavlja socio-emocionalna dobrobit. Kako bi se adekvatno pristupilo radu s djecom predškolske dobi, lakše pratio njihov socio-emocionalni razvoj te rano interveniralo u okviru rada dječjih vrtića ukoliko je to potrebno, razvijena je skala za procjenu socio-emocionalne dobrobiti predškolske djece (Mayr i Ulich, 2009.). Primjenom modificirane verzije ove skale koja mjeri socijalne vještine, samokontrolu, asertivnost, suočavanje sa stresom, orijentiranost na zadatak i uživanje u istraživanju, odgajatelji će u ovom istraživanju procijeniti djecu u svojoj vrtičkoj skupini sa ciljem analize spolnih i dobnih razlika u njihovom razvoju socio-emocionalne dobrobiti. Nastojat će se obuhvatiti 15 odgajatelja iz različitih dječjih vrtića koji trebaju procijeniti ne manje od desetoro djece po skupini. Očekuju se povišene razine svih pojedinih dimenzija socio-emocionalne dobrobiti, i to kod djevojčica i starije djece.

Ključne riječi: *socio-emocionalna dobrobit, predškolska djeca, dobne i spolne razlike*

KARMEN ULJANIĆ

Mentorica: dr. sc. Lidija Vujičić, docentica

Kolegij: Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju

Dijete u ranom i predškolskom odgoju: sukonstruktur kurikuluma, vlastitog učenja i razvoja

U svakodnevnom radu s djecom rane i predškolske dobi unutar institucijskog konteksta, primjećujemo kako se kurikulum odgojno-obrazovne skupine u nedovoljnoj mjeri sukonstruira zajednički s djecom te da se na taj način nedovoljno uvažavaju dječji individualni interesi. Smatramo da se to odražava na kvalitetu učenja djece, koja je usko povezana s kvalitetom svakodnevnog življjenja djece u predškolskoj ustanovi, i načina na koji oni u njoj participiraju. Prikazom rada na projektu "Šetnja s dinosaurima u Istri" pokazali smo kako projekt pruža mogućnost za iskustvena i integrirana učenja djece, koja družeći se s ostalom djecom sukonstruiraju kurikulum vlastita razvoja i učenja. Izravnim istraživanjem odgojno-obrazovne prakse utemeljenim na filozofiji Reggio pedagogije i sukonstruktivističkom teorijskom pristupu, pokazali smo kako se dokumentiranjem odgojno-obrazovnog procesa utječe na stvaranje mogućnosti sudjelovanja djeteta u kreiranju kurikuluma. Rezultati istraživanja predstavljaju doprinos u izradi novih smjernica u traganju za odgovorom: kako temeljem dječje i odgajateljske refleksije i video-dokumentacije dijete u ranom i predškolskom odgoju može postati sukonstruktur kurikuluma vlastitog učenja i razvoja.

Ključne riječi: dijete, dokumentacija, kurikulum, otvoreni kurikulum, refleksija, Reggio pedagogija, sukonstrukcija kurikuluma, umrežavanje

DANIJELA VARDA MEČEV

Mentorica: dr. sc. Renata Sam Palmić, profesorica visoke škole

Kolegij: Umjetnički programi

Glazba i drugi mediji u percepciji djeteta

U diplomskom se radu povezuju umjetnost i mediji, odnosno glazba i ostali mediji, s posebnom pozornosću na ples. Ples se promatra višezačno: kao umjetničko i komunikacijsko područje u cijelovitom razvoju djeteta. Stoga se na teorijski pristup plesu kao "izdanku" glazbe, nadovezuje empirijski dio koji istražuje poziciju i ulogu plesa u integriranom kurikulumu odgoja i obrazovanja u predškolskoj ustanovi. Ispitivanjem je obuhvaćena populacija odgajatelja predškolske djece. Ispituju se motiviranost i stavovi odgajatelja prema prisutnosti plesa u odgojnoj skupini, mišljenje o sposobnostima i vještinama odgajatelja u posredovanju plesa kao jedinstvenom mediju u socijalizaciji i emocionalnom razvoju djeteta.

Ključne riječi: glazba, mediji, ples, posredovanje odgajatelja

ELENI VUJOVIĆ

Mentorica: dr. sc. Mirna Marić, docentica
Kolegij: Umjetnički programi

Glazba kao medij: doživljaj klasične glazbe djeteta predškolske dobi

Diplomski rad polazi od gledišta da glazba pojačava doživljaj te iz tog razloga nalazi svoju primjenjivost u drugim umjetnostima, odnosno postaje vrlo važan element u multimedijalnim sadržajima. Istraživanja potvrđuju njen pozitivan utjecaj na čovjeka i ističu važnost što ranijeg pristupa slušanju glazbe u ranom djetinjstvu. Brojna dosadašnja istraživanja većinom su usmjerena na razvoj glazbenih sposobnosti, koje se kod djece očituje u različito doba, ponekad još i prije govora, dok su sposobnosti doživljavanja i emocionalnog reagiranja na glazbu u istraživanjima oskudno zastupljeni. Stoga će empirijski dio rada istražiti kako djeca predškolske dobi doživljavaju klasičnu glazbu, kreativnosti koje kod njih pobuđuje slušanje glazbe te koliko je glazba važno sredstvo odgoja. Podaci će se prikupljati putem sudjelujućeg promatranja istraživača. Uočeni učinak klasične glazbe na raspoloženje djece za vrijeme aktivnosti bit će i jedan od pokazatelja potrebe integriranja slušanja klasične glazbe u glazbeni odgoju u dječjem vrtiću kao dio kurikuluma.

Ključne riječi: predškolsko dijete, klasična glazba, doživljaj, govor, pokret, likovno stvaralaštvo

KARLA ZOROVIĆ

Mentor: dr. sc. Darko Lončarić, docent
Kolegij: Neuropsihološke osnove ranog učenja

Utvrđivanje statusa psihomotornog razvoja djece u predškolskoj ustanovi

Svako dijete dolazi na svijet prepuno potencijala, sposobnosti i neslućenih mogućnosti. Međutim, svako dijete ima svoj individualni ritam razvoja. Moguća manja odstupanja su prirodna, ali ono veće je potrebno uočiti, odrediti koje područje razvoja obuhvaća, a zatim ga i obraditi. Ako se smetnja uoči pravovremeno, rezultati rehabilitacije mogu biti vrlo uspješni. Tema ovog rada usmjerena je na norme psihomotornog razvoja koje mogu poslužiti kao smjernice u ispitivanju i utvrđivanju statusa psihomotornog razvoja djece rane predškolske dobi. Te se norme odnose na sljedeće aspekte razvoja: razvoj motorike, razvoj okulomotorike, razvoj spoznaje, razvoj govora i razvoj društvenosti. Cilj ovog istraživanja bio je usporediti dobivene rezultate s već zadanim normama i pretpostaviti uzroke mogućih odstupanja od normi, ali i ukazati na moguća poboljšanja. U istraživanju su sudjelovala djeca, polaznici DV "Cvrčak" u Malom Lošinju. U zaključnom dijelu rada precizirani su odgovori na postavljena istraživačka pitanja, a cijeli je rad potkrijepljen relevantnim izvorima i prilozima.

Ključne riječi: psihomotorni razvoj, djeca rane predškolske dobi, odstupanja

CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE DJETINJSTVA

“Najbolji način predviđanja budućnosti jest njezino stvaranje.”

Peter Drucker

Senat Sveučilišta u Rijeci na svojoj 41. sjednici održanoj 17. srpnja 2012. dao je suglasnost na Odluku Fakultetskog vijeća Učiteljskog fakulteta od 9. srpnja 2012. o osnivanju Centra za istraživanje djetinjstva.

Uvodno polazište

Na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci izvode se: integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni Učiteljski studij te sveučilišni preddiplomski i diplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Akademske 2010./2011. godine upisana je prva generacija studenata sveučilišnog diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, čime je Sveučilište u Rijeci kao prvo sveučilište u Republici Hrvatskoj omogućilo sveučilišno obrazovanje odgajatelja, prema projekciji razvoja programa obrazovanja odgajatelja raspoređenog u sva tri ciklusa visokog obrazovanja, kako bi se osiguralo njihovo mjesto u europskom prostoru visokog obrazovanja i povećala mogućnost napredovanja i mobilnost unutar struke.

Kreiranje suvremenih obrazovnih politika nezamislivo je bez uvažavanja profesionalaca u ranom odgoju i primarnom obrazovanju. Njima se pridaje značaj ključnih čimbenika u promociji Europe znanja kao cjelokupnog kulturno-socijalno-edukacijskoga konteksta. Oni su ti koji snagom svoje profesionalnosti značajno doprinose pripremanju budućih građana ujedinjene Europe, razvoju i unapređivanju njihovih ljudskih mogućnosti kojima odgovaraju na izazove društva znanja, za aktivno sudjelovanje u tom društvu i samostalno cjeloživotno učenje (“Education & Training 2010” the Success of the Lisbon Strategy Hinges on Urgent Reforms). U kreiranju

obrazovne politike mnoge europske zemlje jačaju svoja zalaganja za profesionalnost u ranom i primarnom odgoju i obrazovanju, posebno za pitanje kvalitete rada u kontekstu kreiranja obrazovnih politika koje stimuliraju daljnji razvoj njegove profesije (Key Competences for Lifelong Learning – A European Reference Framework, The European Parliament and the Council of The European Union, 2006).

Ključne riječi koje obilježavaju *odgajatelja/učitelja* budućnosti su: istraživač i refleksivni praktičar koji mora biti u stanju “galvanizirati veliku količinu znanja i situacija” (Roldao, 2007). Pretpostavlja se da odgajatelj/učitelj mora postati članom velike “jednice učenja”, onaj koji će se stalno prilagođavati i postojeću praksu preoblikovati u neku novu praksu pa čak i “teoretizirati praksu”. O odgajatelju/učitelju se promišlja, prije svega kao inicijatoru promjena, pokretaču za učenje, koji se brine za svoj osobni i profesionalni razvoj i koji je dio organizacije koja se razvija i uči. Kao takav on je subjekt širokog spektra interesa, osjetljiv na promjene koje se oko njega događaju, aktivni sudionik u njima te nerijetko i njihov inicijator. Iz tih razloga polazimo od jasnog opredjeljenja prema odgajateljskoj/učiteljskoj profesiji koju određujemo kao složeno zanimanje koje implicira refleksivno mišljenje, kontinuirani profesionalni razvoj, autonomiju, odgovornost, kreativnost istraživanja i osobnu prosudbu.

Uvid u recentne europske dokumente (Children in Europe, Policy paper 2007; OECD, 2006; UNICEF, 2008 i sl.) pokazuje kako rani i predškolski odgoj i obrazovanje, primarno obrazovanje, u posljednjih nekoliko desetljeća dobivaju sve veću pažnju u javnom i političkom životu. Podrazumijeva izgradnju posve novog odgojno – obrazovnog pristupa, u kojem odgajatelj/učitelj ne predstavlja isporučitelja staticnih znanja, nego organizatora uvjeta u kojima se djeca osposobljavaju za izgrađivanje i organiziranje vlastitih znanja i upravljanje procesom vlastitog učenja.

S druge strane, interes za djecu i djetinjstvo osazio se zadnjih četrdeset godina te je djetinjstvo kao razvojni životni period postao svojevrsni "poligon" za razumijevanje prirode djeteta, posebice u kontekstu uzajamnosti interakcije s odraslima. Dok su se prethodni koncepti istraživanja djetinjstva pretežno bazirali na koncepciji djetinjstva kako ga vide odrasli, novi se pristupi okreću stvarnosti odnosa odraslih i djece. Djetinjstvo se sve više prihvata kao socijalno konstruirani kontekst u kojem se djeca nastoje promatrati kao društveni akteri sa svojim autonомнim pravima, kao sukonstruktori znanja, identiteta i kulture.

Novija su istraživanja stoga okrenuta razmatranju problema s aspekta djece, uvažavajući pritom kao meritum stvari dječje iskustvo, njegovu autonomiju, razvojne perspektive i sl., u realnom kontekstu djetetova življenja. Iz tih razloga, afirmira se kvalitativno drugačije poimanje djeteta u uvjetima suvremenog djetinjstva koje kao takvo postaje istraživačko polje rada za sve one kojima su pitanja razvoja i odgoja djeteta dio njihovih znanstvenih interesa. Ti novi koncepti u svojoj konačnici uspostavljaju nove paradigmе ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te primarnog obrazovanja koje obuhvaćaju ideje o nužnosti mijenjanja odnosa između odraslih i dje-

ce (kako u obitelji, tako i u instituciji), sukonstrukciji kurikula (u čijoj je osnovi ideja o odgajatelju/učitelju kao refleksivnom praktičaru), vrtiću/školi kao zajednici koja uči i pedagoškoj teoriji koja proizlazi iz aktivnog promišljanja i istraživanja odgojno-obrazovne prakse.

Zanimaju nas, dakle, edukacijske refleksije na novonastale konstrukte djetinjstva, odnosno propitanje na koji način društvene i kulturne promjene suvremenoga djetinjstva mogu biti polazišta za konstrukciju konteksta po mjeri djetetovih aplikacijskih granica.

Nova paradigma djeteta i djetinjstva

Suvremene znanstvene spoznaje o dječjem razvoju i mogućnostima njihova odgoja i obrazovanja toliko su promijenile sliku o djetetu da ih većina znanstvenika naziva novom paradigmom. Nužno se mijenja i pogled na kontekst u kojem se razvoj i odgoj ostvaruje i temeljno pitanje jest pitanje stvaranja optimalnog okruženja za učenje, odgoj i obrazovanje u institucijskim uvjetima. Držimo kako je ovo jedan od temeljnih uvjeta da se može bolje i kvalitetnije postići razumijevanje djeteta, njegovih sposobnosti, interesa, želja i potreba. Tek razumijevanjem djeteta možemo i primjereni djelovati.

Kakvo je naše razumijevanje djeteta, što ono jest i što može biti? Zalažemo se za sliku djeteta koje ima iznenađujuću i izuzetnu snagu i sposobnosti (Malaguzzi) sustvaratelj znanja, osobnog identiteta i kulture u odnosu s drugom djecom i odraslima. Tačko promišljanje producira sliku "bogatog djeteta", kompetentnog i željnog da se suoči sa svijetom. U toj konstrukciji bogatog djeteta učenje je suradnička i komunikacijska aktivnost u kojoj dijete stvara znanje, daje značenje svijetu zajedno s odraslima i, što je veoma bitno, s ostalom djecom. To je ono što naglašavamo - da su djeca učenici ali i sustvaratelji

znanja. Svojim rođenjem dijete je spremno za učenje, ne treba dopuštenje odraslih da započne s učenjem, zapravo riskira ako čeka da ga odrasli "uzme u svoje ruke". Riječima Lorisa Malaguzzia, dijete ima stotinu jezika i rođeno je s bezbroj sposobnosti, ekspresija i potencijala koji stimuliraju jedni druge, ali odviše lako odumiru u nestimulirajućem odgojno-obrazovnom sustavu.

Novo razumijevanje djeteta i djetinjstva proizlazi i iz nove sociologije djetinjstva. O djeci se promišlja kao jednoj socijalnoj grupi. O djetinjstvu se ne promišlja kao o jednoj pripremnoj ili marginalnoj grupi, već o jednoj komponenti društva – društvenoj instituciji – koja ima svoja prava koja nisu ništa manje važna od ostalih socijalnih društvenih grupa. Djetinjstvo nije samo pripremna faza za budući život, već je životno razdoblje koje ima svoje vrijednosti i svoju kulturu. Drugim riječima, djetinjstvo je proces koji se kontekstualizira, uvijek u relaciji određenog prostora, vremena i kulture (sociokonstruktivizam) te varira s obzirom na različitost uvjeta i kulture u kojoj se događa. U tom smislu, kao što ne postoji univerzalno dijete, ne postoji ni univerzalno djetinjstvo. Djeca imaju svoj vlastiti glas i trebaju biti saslušana, što znači kako ih treba ozbiljno uključiti u demokратiski dijalog, u odlučivanje i razumijevanje djetinjstva.

Kakva je kultura odgojno-obrazovne ustanove (vrtića, škola) ili kakva bi trebala biti za razvoj svih dječjih potencijala?

Sva nastojanja trebaju biti usmjereni k tome da se škola pripremi za dijete, a ne dijete za školu. Drugim riječima, to znači da pedagogija ranog i predškolskog odgoja treba imati utjecaja na osnovnu školu, na primarno obrazovanje s osnovnom idejom prožimanja i boljeg razumijevanja djeteta. Mnogi autori u kontekstu promišljanja o cjeloživotnom obrazovanju (učenju) zastupaju tezu da je rani i predškolski odgoj i obrazovanje prvi korak u reali-

zaciji ideje cjeloživotnog učenja. Kao što je poznata autorica Giunilla Dahlberg (2006) naglasila, ako se dugoročno želi postići razvoj predškolske i školske pedagogije, onda taj zajednički rad mora započeti sa zajedničkim gledištima na dijete, učenje i znanje.

Dijete se promatra kao konstruktor kulture i znanja. Radi se o djetetu koje je aktivan konstruktor znanja, ali je istovremeno i aktivan kreator samog sebe u interakciji s okruženjem, socijalnim i fizičkim. To, nadalje, znači postojanje zajedničkog razumijevanja vrtića i škole kao pedagoške (odgojno-obrazovne) institucije s izraženom demokracijom kao fundamentalnom vrijednosti, kao jedna radionica susretanja i suradnje u kojoj su odgajatelj i učitelj demokratski i refleksivni profesionalci, eksperimentatori i istraživači, sukonstruktori i kritički mislioci. Te su institucije mesta susretanja građana – mladih i starih, javne ustanove za djecu i obitelji. O njima treba promišljati kao o radionicama koje nude mnoge mogućnosti, izazove, projekte – socijalne, kulturne, političke, etičke, ekonomski, estetske i mnoge druge.

Svrha osnivanja Centra za istraživanje djetinjstva

Svrha osnivanja i djelovanja Centra kao ustrojbine jedinice Učiteljskog fakulteta u Rijeci je dvojaka. S jedne strane, doprinos Centra vidimo u osnaživanju istraživanja u području djetinjstva (posebno do desete godine života djeteta) u cilju promicanja prakse ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja i primarnog obrazovanja u uvjetima suvremenog institucijskog djetinjstva. Usmjereni smo na propitanje postojećih i razvoju novih znanja utemeljenih na istraživačkim pristupima primjereno ovim odgojno-obrazovnim kontekstima. O institucijskom razvoju ranog odgoja i obrazovanja, primjerice, autori Dahlberg i Moss (2006) promišljaju u kontekstu promijenjenih uvjeta u obitelji (socijalnih, ekonom-

skih) koji su između ostalog doveli do procesa institucionalizacije djetinjstva. Slijedom takvih okolnosti djeca sve ranije dolaze u institucije ranog odgoja i obrazovanja pa je time i opravdana sve veća potreba njihova promatranja, pažljivog ispitivanja i praćenja kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u njima. Jedno od važnih pitanja postaje: koje su to sposobnosti koje treba posjedovati dijete za 21. stoljeće? Shodno tome propituje se kako strukturirati (fizički, organizacijski) institucije za rani odgoj i obrazovanje koje će doista biti u skladu s dječjom prirodom i razvijati spremnost za nadolazeće vrijeme: poduzetnički duh, fleksibilnost i adaptivnost na novonastale situacije i kontinuiranu spremnost za učenje. Time se otvaraju nova pitanja za djecu, obitelj i zajednicu, koja nisu više samo od važnosti za one neposredno uključene u odgojno-obrazovne institucije već i političare, ekonomiste i gospodarstvenike.

Malaguzzi (1998) je već davno naglasio kako djeca imaju pravo biti priznata kao subjekti individualnih, pravnih, građanskih, socijalnih prava, kao nositelji i graditelji vlastite kulture pa prema tome i kao aktivni sudionici u izgrađivanju svoga identiteta, autonomije i kompetencije. Djeca su aktivni sudionici u međusobnim odnosima i vezama s vršnjacima, odraslima, idejama, stvarima, stvarnim i zamisljenim događajima za njih međusobno povezanih svjetova. Djeca imaju pravo na ostvarenje i proširenje svih svojih potencijala, zadovoljavanje svojih potreba i želje za učenjem. Drugim riječima, dijete se određuje kao jedinstveno, neponovljivo, cjelovito i kompleksno biće, koje samokonstrukcijom kao razvojnom akcijom realizira svoju osobnost i ključni je čimbenik tog procesa. Zato Gopnik (2003) upozorava da bismo djecu opažali, nisu potrebne ekspedicije na udaljene kontinente, niti jako sofisticirani laboratorijski - sve što je potrebno učiniti jest zamoliti ih da pričaju, a potom ih slušati.

S druge strane, suočeni smo s činjenicom kako je glavni resurs društva znanje, a cjeloživotno učenje ključ za 21. stoljeće. Iz tih razloga obrazovanje i odgoj mlađih generacija nameću potrebu da prosvjetni djelatnici budu u osnovi ukupnih transformacija društva i glavni nositelji tih promjena. Na taj je način svrha Centra za istraživanje djetinjstva stvaranje mesta podrške za daljnji razvoj profesionalnog identiteta stručnjaka i znanstvenika u području ranog i predškolskog odgoja i primarnog obrazovanja. Uloga trajnog stručnog usavršavanja i cjeloživotnog učenja ključna je pretpostavka za razvoj i konsolidaciju profesionalnog identiteta. U tom cilju Centar će funkcionirati kao svojevrsni poligon za razvoj "zajednice teorijskog i praktičnog rada" i omogućiti trajni pristup praktičara akademskoj zajednici, organizacijom istraživačkih seminara i periodičnim "večerima partnerstva" s gostujućim predavačima, polugodišnjim konferencijama posvećenim unapređivanju rada u cjelini i sl.

Promjene u hrvatskome društву i pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, zahtijevaju i primjenu cjeloživotnog učenja i trajnog profesionalnog usavršavanja kako bi se odgovorilo novim zahtjevima odgajateljskog/učiteljskog poziva. Strategije cjeloživotnog učenja prijeđu su potrebne da bismo se mogli suočiti s izazovima i konkurenču, kao i s primjenom novih tehnologija, poboljšanjem društvene povezanosti, jednakih mogućnosti i kvalitete života. Cjeloživotno učenje posebno je važno radi osobnog razvoja, stjecanja novih znanja te efikasnije prilagodbe tržištu rada i novim životnim okolnostima.

Odgajateljsko/učiteljsko zanimanje stoga treba postaviti u kontekst cjeloživotnog učenja. Obrazovanje odgajatelja /učitelja podrazumijeva stalni stručni razvoj i obuhvaća cijeli raspon profesionalne karijere pojedinca. Potpuno angažiranje u procese

cjeloživotnog učenja osposobit će ih za napredovanje i prilagodbu novim zahtjevima tijekom njihove karijere.

Oni su ti koji snagom svoje profesionalnosti značajno doprinose pripremanju budućih građana ujednjene Europe, razvoju i unapređivanju njihovih ljudskih mogućnosti kojima odgovaraju na izazove društva znanja, za aktivno sudjelovanje u tom društvu i samostalno cjeloživotno učenje (Council of the European Union, 2004). Od visokoobrazovnih se ustanova zahtijeva da postanu proaktivnija i dinamičnija sa ciljem što uspješnijeg uključivanja u ključne tokove akademske politike i unapređivanja vlastitog djelovanja.

U kontekstu realizacije navedenih ciljeva, posebice kad je riječ o uspostavljanju politika, praksi i sustava koji će omogućiti kontinuirano učenje na svim razinama, uz snažan naglasak na kvaliteti i osiguranju kvalitete, pozivamo se na temeljni dokument Sveučilišta u Rijeci: Strategiju Sveučilišta u Rijeci 2007 – 2013. koji ističe značaj cjeloživotnog učenja kao sastavni dio cijelokupne vizije snažnog istraživačkog sveučilišnog djelovanja u Rijeci.

Ustroj Centra za istraživanje djetinjstva

Organizacijski oblik

Organizacijski oblik polazi od postavke da Centar za istraživanje djetinjstva kao ustrojbena jedinica Učiteljskog fakulteta ima sjedište u zgradi Učiteljskog fakulteta na trećem katu, u prostoriji U- 379 Sveučilišnoga kampusa, Sveučilišna avenija 6.

Aktivnosti Centra vodi profesor, istraživač u znanstveno-nastavnom zvanju docent i više.

Ljudski resursi

Osnovne ljudske resurse Centra za istraživanje djetinjstva čine nastavnici Učiteljskog fakulteta u Rijeci,

prvenstveno oni u znanstveno-nastavnim zvanjima, asistenti i viši asistenti. Nadalje, magistri ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, magistri primarnog obrazovanja, uspješni studenti integriranog Učiteljskog studija, preddiplomskog i diplomskog studija Rani i predškolski odgoj, kao i vrsni odgajatelji/ učitelji, praktičari, stručni suradnici i ravnatelji ustanova ranog i predškolskog odgoja i osnovnih škola.

Portal Centra (web stranica)

Portal će sadržati brojne baze podataka, mreže poveznica i zbirke tekstova iz područja istraživanja ranog i predškolskog odgoja i primarnog obrazovanja. Bit će namijenjen studentima na integriranom Učiteljskom studiju, preddiplomskom, diplomskom studiju Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, kao i završnim magistrima ranog i predškolskog odgoja, primarnog obrazovanja, akademskoj zajednici, medijskim kućama, udrugama civilnoga društva, ustanovama ranog i predškolskog odgoja, školama, kao i široj zainteresiranoj javnosti.

Portal predviđa suradnju s lokalnim i regionalnim medijima u Rijeci i Primorsko-goranskoj županiji, u vidu razmjene informacija i suradnje u informiranju stručne javnosti.

Informacijski portal će se funkcionalno povezati s mrežnim stranicama Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i mrežnim stranicama Sveučilišta u Rijeci kako bi se postigla sinergija u pružanju informacija o znanstvenim i stručnim sadržajima.

Predmet djelovanja

Centra za istraživanje djetinjstva

Predmet djelovanja Centra za istraživanje djetinjstva je pokretanje različitih projekata i razvoj interdisciplinarnih istraživanja djeteta i djetinjstva (pedagoških, psiholoških, socioloških), posebno do desete godine života, njihove kvalitete življenja u odgojno-

obrazovnim institucijama, vrtićima i školama, kao i programima cjeloživotnog učenja.

Razvoj istraživanja

Na temelju znanja o djetinjstvu i djeci u svakodnevnom životu u društvu podložnom stalnim promjenama na globalnoj razini, zalažemo se za istraživanja koja su teorijski i metodološki "usidrena" u interdisciplinarnim društvenim istraživanjima u kojima se djetinjstvo shvaća kao društvena pojava nastala u određenom povijesnom i kulturnom kontekstu. Želimo ukazati na dinamičan odnos između strukturalnih uvjeta u društvu, izazova u politici i djece kao su-konstruktora vlastita identiteta i kulture, koja aktivno pridonose stvaranju vlastitog djetinjstva i na taj način osiguravamo prava djece i dječje perspektive kao ključne riječi u trenutnim istraživanjima u svijetu. Polazeći od navedenoga, u razvijanju dobre prakse istraživanja pozivamo se na poštivanje Etičkoga kodeksa istraživanja s djecom.

Nadalje, provodit ćemo izravna istraživanja odgojno-obrazovne prakse akcijskim istraživanjima koja su posebno u našim institucijama ranog i predškolskog odgoja pokazala (primjerice Miljak, 2009, Slunjski, 2006, Petrović-Sočo, 2009, Vujičić, 2011) da organizacijom poticajnog, raznolikog i kvalitetnog okruženja u ustanovi i odgojnoj skupini stvaramo odgajateljima, studentima ali i istraživačima, kao i drugim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa, uvjete da se bolje vidi i čuje svako pojedino dijete. Drugim riječima, u ovim istraživanjima su vidljiva nastojanja za stvaranjem okruženja koje nije ograničavajuće, koje pogoduje stvaranju raznolikih humanijih, socijalnih i emocionalnih odnosa među svim sudionicima procesa i na taj način otvaraju prostor za razvoj različitih inteligencija djece ili za različita učenja djece. Ovakav pristup mijenjanja pedagoške prakse putem akcijskih istraživanja predstavlja novu

paradigmu u razvoju ranog i predškolskog odgoja (Malaguzzi, 1998, Rinaldi, 2001, Bruner, 2000, Miljak, 1996, 2009, i dr.). Želimo naglasiti kako se postupnim unošenjem promjena u fizičko i organizacijsko okruženje ustanove i zajedničkom refleksijom o djelovanju tih promjena, dakle, akcijskim istraživanjem - dolazi do promjena u odgojno-obrazovnom procesu, u načinu postupanja prema djeci, prema odraslima, pomoćnom osoblju, roditeljima i tako postupno mijenja i ono što smo nazvali "kulturnom ustanove".

Danas istraživanja praktičara čine sve značajnija područja pedagoških istraživanja (Reggio pedagogija). Uvjetovano je to i paradigmatiskim pomakom od empirijsko-analitičke (pozitivističke) k interpretativnoj i kritičkoj paradigmama, u okviru kojih se javljaju istraživanja praktičara. Iz ih razloga o odgajatelju/učitelju profesionalcu, ali i studentu budućem odgajatelju/učitelju, raspravljamo kao istraživaču koji svakodnevno (zajedno s djecom) razmišlja i raspravlja o svome radu, kontinuirano isprobava načine i putove stvaranja znanja u konkretnim uvjetima u ustanovi. Iz perspektive cjeloživotnog učenja odgajatelja/učitelja on nije više objekt koji izvršava tuđa mišljenja, naloge ili programe, nego bi trebao postati istraživač realnih procesa učenja i stvaranja znanja, autor novih pedagoških putova i procesa koji bi prevladali podijeljenost između teorije i prakse. Takav pristup istraživanju u konkretnim uvjetima odgojno-obrazovne ustanove povećava svijest ljudi o njihovoj vrijednosti, o traženju smisla o onome što rade; razvija se sposobnost razumijevanja i interpretacije onoga što se promatra, kao i mogućnost sve kvalitetnijih rasprava o dilemama, zabludama; povećava se mogućnost pronalaženja sve boljih ili kvalitetnijih rješenja problema.

Smatramo kako ćemo na taj način ojačati sustav sveučilišnog obrazovanja odgajatelja/učitelja, u pr-

vom redu njegovu učinkovitost, jačajući povezanost obrazovne i istraživačke komponente u kolaborativnim istraživanjima (profesora, studenata, praktičara) i povezanost sustava visokog obrazovanja sa zajednicom. Kao što je naznačeno u Strateškom dokumentu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske da treba težiti promjeni obrazovne paradigme od danas prevladavajućeg "istraživanja nakon učenja" prema "učenju preko istraživanja". "Sveučilišta moraju u svoja poslanja ugraditi obvezu uspostavljanja suvremeno organiziranih studija za odgajatelje i nastavnike te za njihovu cjelozivotnu izobrazbu i kontinuirano obrazovanje, jer je vrhunска izobrazba odgajatelja i nastavnika bitan temelj za preobrazbu hrvatskoga predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnog i srednjeg obrazovanja" (Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije, 2012: 10).

Programi cjeloživotnog učenja

Programi cjeloživotnog učenja bit će organizirani na nekoliko razina:

- održavanje konferencija, javnih seminara, okruglih stolova i sl.;
- organizacija umrežavanja istraživača i sudionika odgojno-obrazovnog procesa u institucijama ranog i predškolskog odgoja, osnovnim školama, na istraživačkim zadacima;
- povezanost s drugim institucijama, institutima i sl.

Znanstveni i stručni projekti:

- pokretanje vlastitih projekata i uključivanje u projekte partnera;
- razvijanje mreže istraživača;
- pokretanje znanstvenog i stručnog nakladništva;
- pokretanje znanstvenog časopisa.

Strategija

Centar za istraživanje djetinjstva želimo dugoročno profilirati kao hrvatski i europski centar znanstvene izvrsnosti. To uključuje aktivno sudjelovanje u programima Europske unije za podupiranje i financiranje znanstveno-istraživačkog rada, jačanje znanstvene konkurentnosti, povećanje znanstvene izvrsnosti i umrežavanje europske akademske zajednice.

Faze razvoja

Prva faza 2011./2012. god.

Akademска 2011./2012. godina je ustrojavanja Centra za istraživanje djetinjstva kao ustrojene jedinice Učiteljskog fakulteta sa sljedećim aktivnostima:

- dogovaranje suradnje i partnerskih odnosa s predstvincima DV Rijeka i Podcentra Srdoči kao vrtića koji će preuzeti ulogu izravnog istraživačkog "laboratorija" za potrebe djelovanja Centra na način da se metodičke vježbe studenata prema sveučilišnom preddiplomskom studijskom programu realiziraju u jednom vrtiću (holističnost u pristupu);
- istraživanje obrazovnih potreba odgajatelja DV Srdoči (anketni upitnik);
- organizacija radionica u vrtiću i na fakultetu čiji su nositelji nastavnici i predstavnici vrtića;
- organizacija znanstvene konferencije "Perspektive obrazovnih politika u visokom obrazovanju – pogled na europsku dimenziju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja", 26. i 27. listopada 2012. u Rijeci, u Sveučilišnom kampusu, povodom obilježavanja završetka prve generacije studenata sveučilišnog diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Druga faza 2012./2013. god.:

- aktivnosti Centra za istraživanje djetinjstva usmjerit će se na propitivanje i organiziranje programa

stručnih usavršavanja u kontekstu cjeloživotnog učenja i usklađivanje i propitivanje suvremenih znanstvenih spoznaja u neposrednoj odgojno-obrazovnoj praksi;

- maksimalno istraživanje, propitivanje i usklađivanje teorijskih zahtjeva studijskih programa s postignućima odgojno-obrazovne prakse;
- povezivanje i umrežavanje završenih magistra ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na istraživačkim zadacima izravnog istraživanja osobne prakse, organiziranje refleksivnih praktikuma i različitih oblika stručnih usavršavanja;
- pokretanje časopisa i izdavačke djelatnosti Fakulteta.

Treća faza 2013./2014. god.:

- nastavak aktivnosti iz prethodne faze;
- posebno se osmišljavaju i razvijaju aktivnosti uključivanja studenata diplomskog sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoja i obrazovanje, integriranog Učiteljskog studija kao sudionika u realizaciji aktivnosti studijskog programa, mali istraživački projekti i sl.;
- uključivanje magistara ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, primarnog obrazovanja, u realizaciju programa stručnog usavršavanja, u realizaciju nastave na preddiplomskom studiju;
- povezivanje s drugim fakultetima unutar Sveučilišta u Rijeci, primjerice, Medicinskim i Filozofskim, posebno s Odsjekom za psihologiju i pedagogiju, ali i svih ostalih u kojima prepoznajemo partnera u budućim aktivnostima.

Financiranje rada Centra za istraživanje djetinjstva

Financiranje će se vršiti namjenskim sredstvima od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, sredstvima Fakulteta, različitim fondovima i projektima.

Praćenje i uspostavljanje sustava osiguranja kvalitete

Praćenje kvalitete i uspješnosti djelovanja Centra za istraživanje djetinjstva je kontinuirani i višedimenzionalni proces. Cilj procesa je širiti kulturu kvalitete među svim djelatnicima uključenim u aktivnosti Centra, stalnom raspravom o kvaliteti i analizom rezultata različitih aktivnosti. Proces praćenja kvalitete i uspješnosti djelovanja Centra odvijat će se u sklopu dinamičkog i neprekinutog ciklusa u četiri osnovna koraka: planiranje, primjena, evaluacija i prosudba. Prvi korak u ciklusu odnosi se na planiranje metoda i postupaka za ostvarivanje željenih ishoda, procjenu trenutnog stanja, željenih promjena, odluke o postupcima kojima se to može ostvariti i načina procjene ishoda. U fazi primjene određuju se obvezatni postupci koji se primjenjuju u određenom vremenskom roku. Etapa evaluacije prepostavlja analizu dobivenih podataka s obzirom na željene ishode, a na temelju čega se određuju daljnji planovi.

Prema dogovorenoj dinamici organizirat će se "fokus grupe" s nastavnicima i praktičarima sa ciljem razvijanja refleksivne (samorefleksivne i refleksivne) prakse i unapređivanja iste. Po završetku različitih planiranih aktivnosti svi sudionici imat će mogućnost ispuniti posebno konstruirane evaluacijske upitnike i na taj način sudjelovati u kreiranju aktivnosti Centra za istraživanje djetinjstva.

dr. sc. Lidija Vujičić, doc.

Literatura:

- Clark, A., Kjorholt, A.T., Moss, P., (2005), *Beyond Listening: Children's perspectives on early childhood services*. Bristol: The Policy Press
- Bruner, J. (2000), *Kultura obrazovanja*. Zagreb: Educa
- Dahlberg, G., Moss, P. (2006), *Ethics and Politics in Early Childhood Education*. London: RoutledgeFalmer
- Edwards, C., Gandini, L., Forman, G., (ed) (1998), *The Hundred Languages of Children. The Reggio Emilia Approach – Advanced Reflections*. London: Ablex Pub Corp.
- Filippini, T., Vecchi, V. (ed) (2000), *I cento linguaggi dei bambini/ The Hundred Languages of Children*. Comune di Reggio Emilia: A.T.A. Correggio (RE)
- Gopnik, A., Meltzoff, A., Kuhl, P. (2003), *Znanstvenik u kolijevci: što nam rano učenje kazuje o umu*. Zagreb: Educa
- King, M. (2007), The Sociology Of Childhood As Scientific Communication. Observations from a social systems Perspective. *Childhood*. Vol 14(2): 193–213.
<http://chd.sagepub.com/cgi/content/abstract/11/2/155>. 2.10. 2008.
- Rasmussen, K. (2004), Places For Children – Children's Places. *Childhood*. Vol 11(2): 155–173. <http://chd.sagepub.com/cgi/content/abstract/11/2/155>. 2.10. 2008.
- Rinaldi, C. (2002), *I pensieri che sostengono l'azione educativa*. Comune di Reggio Emilia, Centro Documentazione e Ricerca Educativa
- Rinaldi, C. (2006), *In Dialogue with Reggio Emilia: listening, researching and learning*. London: Routledge
- Roldao, C. (2007), *Researc-based teacher education and reflective practice*. www.eu2007.min-edu.pt/np4/en/109html (20.08.2008)
- Vujičić, L. (2011), *Istraživanje kulture odgojno-obrazovne ustanove*. Zagreb: Mali profesor, Rijeka: Sveučilište u Rijeci

POPIS STUDENTICA

PRVE GENERACIJE SVEUČILIŠNOG DIPLOMSKOG STUDIJA RPOO*

Ana Babić Šikić	E-mail: ane850gg@nert.hr Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Orepčići“, Kraljevica
Bernarda Baković	E-mail: bernardabakovic@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka
Daniela Car Mohač	E-mail: daniellacar@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić "Radost", Crikvenica
Ingrid Čavić	E-mail: ingrid.cavic@ri.t-com.hr Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka
Mirta Debelić	E-mail: mirta_debelic@net.hr Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka, CPO Kvarner, PPO Veseljko
Ana Dundović	E-mail: anajab@net.hr Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Zvjezdica mira“, Rijeka
Nela Dundović	E-mail: nela.dundovic@hotmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka
Katarina Đapić	E-mail: katarina@pamho.net Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Poneštrica“, Kastav
Sandra Erceg	E-mail: ercegsandra@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Radost“, Crikvenica
Ana Franko	E-mail: anci.franko@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Fijolica“, Novi Vinodolski
Vedrana Fućak	E-mail: vedranaf@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka
Jasna Fugošić	E-mail: jasnkatava@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Katarina Frankopan“, Krk
Andreja Gović	E-mail: andreja0309@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Orepčići“ Kraljevica
Marina Hajdin	E-mail: marinna 0602@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Maza“, Rijeka
Tatjana Hudec	E-mail: tatjana.hudec@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Cvrčak“, Mali Lošinj
Mirela Jančić	E-mail: mirela.jancic@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Matulji
Sandra Kanjić	E-mail: sandra.kanjic@inet.hr Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka, PPO Krijesnica

Snežana Karadža	E-mail: karadza.snezana@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić "Vrapčić", Šenkovec
Kristina Kordić	E-mail: kikakordic@yahoo.com
	Mjesto zaposlenja: -
Ana Košković	E-mail: akoskovic@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić "Didi", PPO "Suncokret", Dugo Selo
Adriana Kučić	E-mail: adrianakucic@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Cvrčak“, Mali Lošinj
Tatjana Lacmanović	E-mail: tjoki11@yahoo.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Orepčići“, Kraljevica
Barbara Letić	E-mail: bletic@net.hr
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Cvrčak“, Mali Lošinj
Dubravka Lulić	E-mail: dubravka.lulic@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Viškovo
Martina Magaš	E-mail: martinamagas@yahoo.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Radost“, Crikvenica
Anita Magdalenić	E-mail: anitafus78@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić "Didi", PPO "Suncokret", Dugo Selo
Ana Malnar	E-mail: ana_malnar@yahoo.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Izvor“, Zagreb
Klaudia Maras	E-mail: klaudia.maras@yahoo.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Tići“, Vrsar
Pjerina Maričić	E-mail: pjerina.maricic@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka, CPO Zamet, PPO Srdoči
Bogdana Marojević	E-mail: bogdanamar@yahoo.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Viškovo, Klana
Ivana Matovina	E-mail: ivaanaaa@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Bakar, Škrljevo
Marija Miketek	E-mail: marija.miketek@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Bubamara“, Gornji Kneginac
Anita Miočić-Stošić	E-mail: maninabe@net.hr
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka, CPO Kvarner, PPO Galeb
Melita Muškardin	E-mail: mmuskardin@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Cvrčak“, Mali Lošinj
Karmen Pavlic	E-mail: karmen.didi@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Didi“, Krašić
Melita Pergar	E-mail: melita.pergar@gmail.com
	Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Vrapčić“, Šenkovec

Ana Pešut Kavazović	E-mail: ana0406@yahoo.com Mjesto zaposlenja: -
Katarina Pleše	E-mail: plese.katarina@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Matulji
Sandra Polić Živković	E-mail: sandra.maraton@gmail.com Mjesto zaposlenja: Udruga Nemesis
Željka Požgaj	E-mail: zeljka.pozgaj@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Medveščak“, Zagreb
Marija Preka	E-mail: marija_preka@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka
Snježana Punčikar	E-mail: snjezana.puncikar@zg.htnet.hr Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Izvor“, Zagreb
Andreja Sedlar	E-mail: sedlar.andreja@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Varaždin
Nuša Srok	E-mail: nusa.srok@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Rijeka, CPO Potok, PPO Drenova
Marina Šanko-Brletić	E-mail: sanko.brletic@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Orepčići“, Kraljevica
Margareta Šporčić	E-mail: margareta.sporcic@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Medveščak“, Zagreb
Ana Štefanec	E-mail: anastefanec@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Izvor“, Zagreb
Adriana Tibljaš	E-mail: posljednja_zelja@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Katarina Frankopan“, Omišalj
Karmen Uljanić	E-mail: kuljanic@gmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić i jaslice „Neven“, Rovinj
Danijela Varda Mečev	E-mail: danijela.varda@yahoo.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić Klanja
Eleni Vujović	E-mail: leilanivujovic@hotmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić i jaslice „Neven“, Rovinj
Karla Zorović	E-mail: kzorovic@hotmail.com Mjesto zaposlenja: Dječji vrtić „Cvrčak“, Mali Lošinj

*Na popisu nisu osobe koje su se ispisale sa studija ili su prekinule studij

Izdavač

Centar za istraživanje djetinjstva
Učiteljski fakultet u Rijeci
Tel. ++385 51 265 800
czid@ufri.hr
Sveučilišna avenija 6
51 000 Rijeka

Za izdavača

Jasna Krstović

Urednici

Željko Boneta i Lidija Vujičić

Uredništvo

Jasna Krstović, Renata Čepić, Danijela Blanuša Trošelj

Lektor i korektor

Marinko Lazzarich

Dizajn

Zlata Tomljenović i Anita Rončević

Fotografije

Foto Kurti

Tisk

ZIGO, Rijeka

Rijeka, listopad 2012. godine
Naklada 100 primjeraka

Uredništvo se odmakhnulo od preporuke lektora i odlučilo u tekstu koristiti pojam „odgajatelj/ica“, a ne „odgojitelj/ica“.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice Rijeka pod brojem 121228020
ISBN 978-953-7917-00-5